

Vybrané aspekty teroristických útoků v Evropě

Petr Šebesta

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Petr Šebesta**
Osobní číslo: **L17399**
Studijní program: **B2825 Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Vybrané aspekty teroristických útoků v Evropě**

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte literární rešerši k vybraným aspektům teroristických útoků v Evropě.
2. Proveďte hodnocení současného stavu terorismu.
3. Posuďte možné rizika teroristických útoků v Evropě.
4. Navrhněte opatření pro minimalizaci vybraných rizik.

Rozsah bakalářské práce:
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. BRZYBOHATÝ, Marian. Terorismus I. Praha: Police History, 2005. ISBN 80-902670-1-7.
 2. EICHLER, Jan. Mezinárodní bezpečnost v době globalizace. Praha: Portál, 2009. ISBN: 978-80-7367-540-0.
 3. ŠÁNDOR, Andor. Jak přežít teroristický útok. Praha: Autreo, 2017. ISBN: 978-80-9068-450-8.
- Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Miroslav Tomek, PhD.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: 1. listopadu 2019
Termín odevzdání bakalářské práce: 15. května 2020

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2019

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 15. 5. 2020

Jméno a příjmení studenta: Petr Šebesta

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Abstrakt česky

Bakalářská práce se zabývá vybranými aspekty teroristických útoků v Evropě. V první části práce jsou objasněna teoretická východiska, která se vztahují k problematice terorismus. Praktická část charakterizuje jednotlivé nejvýznamnější teroristické útoky v Evropě a teroristické organizaci. V praktické části je s využitím metody SWOT, Ishikawa diagramu a dotazníku posouzení nejvýznamnějších aspektů, které se dotýkají terorismu.

Klíčová slova: bezpečnost, Evropa, ochrana, terorismus, útok

ABSTRACT

Abstrakt ve světovém jazyce

The bachelor's thesis deals with depicted aspects of terrorists attacks in Europe. The first part contains theoretical foundations related to the issue of terrorism. The practical part describes the most memorable terrorist attacks in Europe and terrorist organizations. The practical part includes evaluation of the most significant aspects concerning terrorism with the aid of methods as Swot, Ishikawa diagram and a questionnaire.

Keywords: safety, Europe, protection, terrorism, attack

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné. Rád bych poděkoval mému vedoucímu bakalářské práce panu doc. Ing. Miroslavu Tomkovi, PhD., který mi pomáhal a radil s odbornou literaturou a udával směr mé práce.

Velké poděkování také patří mé rodině, která mi byla oporou a dala mi možnost vysokoškolského vzdělání.

OBSAH	
ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 TERORISMUS V PRÁVNÍCH DOKUMENTECH, ODBORNÉ A POPULÁRNĚ NAUČNÉ LITERATUŘE	13
1.1 TERORISMUS V ODBORNÉ LITERATUŘE.....	13
1.2 TERORISMUS V PRÁVNÍCH DOKUMENTECH EVROPSKÉ UNIE A ČESKÉ REPUBLIKY	15
2 HISTORIE A STRATEGIE TERORISMU	17
2.1 HISTORIE TERORISMU	18
2.2 STRATEGIE TERORISMU	20
2.3 MOTIVACE TERORISMU	22
2.4 DOMÁCÍ TERORISMUS	23
2.5 MEZINÁRODNÍ TERORISMUS	24
2.6 SUBVERZIVNÍ TERORISMUS	25
2.7 PODOBY TERORISMU	25
2.8 NÁBOŽENSKÝ TERORISMUS	26
2.9 DRUHY TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
3 POSOUZENÍ SOUČASNÉHO STAVU TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ V EVROPĚ	29
3.1 CÍLE TERORISTŮ V EVROPĚ	29
3.2 MOTIVACE TERORISTŮ V EVROPĚ	30
3.3 VYBRANÉ TERORISTICKÉ ÚTOKY	32
3.4 CHARAKTERISTIKA TERORISTICKÝCH ORGANIZACÍ PODÍLEJÍCÍCH SE NA ÚTOCÍCH V EVROPĚ	33
4 APLIKACE METODY SWOT NA PROBLEMATIKU TERORISMU	35
4.1 METODA SWOT ANALÝZY	35
4.2 HODNOCENÍ VÁHY A FAKTORŮ	35
4.3 GRAFICKÉ VYJÁDRĚNÍ METODY SWOT ANALÝZY	42
4.4 VÝSTUP METODY SWOT ANALÝZY	43
5 APLIKACE ISHIKAWA DIAGRAMU NA POSOUZENÍ RIZIK TERORISTICKÉHO ÚTOKU	44
5.1 VÝSTUP Z ANALÝZY POSUZOVÁNÍ MOŽNÝ RIZIK TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ V EVROPĚ	46
5.2 DOPORUČENÍ PRO MINIMALIZACI RIZIK TERORISTICKÉHO ÚTOKU	47
6 DOTAZNÍK NA TÉMA „TERORISMUS V ČESKÉ REPUBLICCE A V EVROPSKÉ UNII“	48
ZÁVĚR	54
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	55
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	59
SEZNAM OBRÁZKŮ	60

SEZNAM TABULEK	61
-----------------------------	-----------

ÚVOD

V současnosti je terorismus fenoménem a zároveň jedním z největších problémů, se kterým se musí dnešní lidstvo potýkat. Prakticky každý rok jsme svědky minimálně jednoho teroristického útoku. Největší nebezpečí spočívá v tom, že nikdy nevíme, kdy a kde se zrovna nějaký bude odehrávat. Terorismus jako takový je pojmem zahrnujícím celou škálu dalších jevů jako je strach z terorismu, již zmiňované teroristické útoky, ale také teroristické organizace, jež vidáváme v televizních přenosech poměrně často. Pokud bychom se chtěli podívat na terorismus z toho pozitivnějšího hlediska, tak za jeho výhodu můžeme považovat např. existenci a vyšší vyspělost bezpečnostních složek nebo soudržnost států při výskytu teroristického útoku, protože za běžného stavu většinou státy natolik soudržné nejsou. Ačkoliv se na tomto stavu dají najít i pozitiva, tak je nezpochybnitelné, že negativa nad nimi v tomto případě jasně převažují. Panika, strach a ztráta blízkých – to nejsou záležitosti, nad kterými by se dalo pouze mávnout rukou.

Cílem mé práce je zpracování možných hrozeb a rizik na vybrané aspekty teroristických útoků v Evropě. Dále se budu věnovat opatřením a minimalizaci těchto rizik a hrozeb.

Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části se zaměříme na pojem terorismus, popíšeme si právní dokumenty a odbornou literaturu. Dále budou v práci rozebrána témata jako charakteristika terorismu, jeho dělení a boj proti terorismu.

V praktické části zhodnotím současný stav teroristických útoků v Evropě a posoudím jejich možná rizika. Pojednám o nejznámějších teroristických organizacích, které působí či působily na území Evropy. Jednou z metod pro splnění cílů mé práce bude dotazník, v němž jsem respondentů položil 11 otázek, přičemž devět z nich se dotazovalo přímo na terorismus v České republice (dále jen „ČR“) a Evropské unii (dále jen „EU“). Jako poslední metodu jsem si vybral SWOT analýzu, kde návrhu možná opatření pro minimalizaci vybraných aspektů spojených s terorismem.

V budoucnosti bych se rád věnoval zaměstnání u bezpečnostních sborů zabývajících se hrozbou terorismu a minimalizací jeho rizik. A to je tedy důvodem, proč jsem si téma terorismu vybral pro svou bakalářskou práci.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TERORISMUS V PRÁVNÍCH DOKUMENTECH, ODBORNÉ A POPULÁRNĚ NAUČNÉ LITERATUŘE

Terorismus je celosvětově uznávaným pojmem a jevem objevujícím se v dějinách lidstva již od pradávna. Formou násilného jednání, které je doprovodným jevem každé lidské společnosti, se odjakživa řešila celá řada rozporů objevujících se v mezilidských vztazích. Násilí, tak často používané při řešení problémů, však v mnohých případech vzbudilo neovladatelnou reakci, která nakonec strhla iniciátory násilných činů. V tomto smyslu lze násilí považovat za neovladatelnou zbraň. [1]

1.1 Terorismus v odborné literatuře

O terorismu píše spisovatelé dlouhá léta. Většina knih je formou encyklopedie. Terorismus se nachází i v mnoha světových a českých publikacích:

- **Terorismus** (autor Marián Brzybohatý, 1999), kde cílem knihy je pragmatický popis problémů ilustrovaných konkrétními případy. Autor především seznamuje čtenáře s tím, jak vypadala situace ke konci tisíciletí, jakým způsobem bojovaly pro terorismu jednotlivé státy a jejich bezpečnostní složky a jak se k tomuto problému stavěla mezinárodní společnost. [5]
- **Mezinárodní bezpečnost v době globalizace** (Jan Eichler, 2009), kde autor seznamuje čtenáře se základními pojmy z teorie bezpečnosti, s válkou v 90. letech 20. století a s globálním terorismem. [6]
- **Terorismus - základní otázky trestního práva a kriminologie** (Jiří Jelínek, 2017), kde se autoři v jednotlivých kapitolách pokoušejí definovat pojem terorismus a tuto definici následně konfrontují s právní úpravou v ČR i na Slovensku. Zaměřují se také na vztah boje proti terorismu a ochrany lidských práv a svobod. Nechybí ani rozbor nové právní úpravy trestného činu financování terorismu či nové slovenské úpravy vazby při spáchání teroristických trestných činů. [7]
- **Globální terorismus a radikální hnutí** (Radana Makariusová, 2019) – kniha, která mapuje vývoj moderního terorismu od konce 19. století do současnosti, od první anarchické vlny přes národní a mezinárodní terorismus až k aktuálnímu

globálnímu terorismu. Soustředí se na důvody vzniku globálního džihádu a radikálního uskupení Al-Káida. [8]

- **Terorismus v České republice** (Miroslav Mareš, 2005) – kniha představující doposud nejúplnější odborné zpracování dané problematiky. Čtenář se v ní seznámí se základním teoretickým pojetím terorismu, s projevy ultralevicového, ultrapravicového, etnického a teritoriálního, náboženského, ekologického, kriminálního, psychopatologického a „single-issue“ terorismu na českém území i s protiteroristickou politikou ČR. [9]
- **Terorismus a energetika na Blízkém východě a v severní Africe, dopady pro Evropskou unii a Českou republiku** (Lukáš Tichý, 2017) – dílo představující útoky na energetický sektor a přepravní infrastrukturu. Tyto útoky jsou důležitou součástí strategie militantních a teroristických organizací na Blízkém východě a v severní Africe, patří zde nejen Al-Káida a tzv. „Islámský stát“, ale také Kurdská strana pracujících. Energetika bývá používána jako nástroj zastrašování nebo vydírání, například libanonským hnutím Hizballáh, palestinskou politickou a teroristickou skupinou Hamás, panislámským politickým hnutím Hizb ut-Tahrir a Muslimským bratrstvem na Blízkém východě a v severní Africe. [10]
- **Hrozba radikalizace: terorismus, varovné signály a ochrana společnosti** (Barbora Vegrichtová, 2019) – publikace věnující se aktuálním otázkám radikalizace, extremismu a terorismu, které jsou prioritou vnitřní bezpečnosti většiny států světa, protože bezprostředně ohrožují obyvatelstvo i základní pilíře demokratické společnosti. Přibližuje čtenářům nové jevy a trendy, ale také příčiny rostoucího násilí, které akutně ohrožují země EU a nejzákladnější lidské právo, tedy právo na život. [11]

Terorismem se zabývá taktéž světová literatura. Příkladem jsou publikace:

- **Dějiny terorismu: kořeny války proti civilistům** (Caleb Carr, 2002) – popisuje historické kořeny současného mezinárodního terorismu z hlediska vojenských dějin. Zabývá se obecnou charakteristikou terorismu (typem války vedené proti civilnímu obyvatelstvu, metodou násilného ovlivňování politiky), dále také optimálními formami odporu proti teroru odvozenými z dějin válečných konfliktů. Autor dodává také stručný historický přehled od antiky po současnost, rozebírá aktuální strategie boje proti násilí a teroru a neopomíná ani téma jako USA v čele války proti terorismu. [12]

- **Fanatičtí bojovníci ve jménu Alláha: kořeny islámského teroru** (Hadayatullah Hübsch, 2002) – publikace nás seznamuje s kořeny islámského teroru. Nebezpečí teroristických útoků se totiž stalo všeobecně přítomným a dílo je tak pro čtenáře aktuální. Často se potvrzuje, že teroristé pocházejí z arabských států nebo že pachatelé jsou ti, kteří se odvolávají na Alláha a korán. Tak se ocitá celý islámský svět v podezření. Aby se předešlo těmto předsudkům, je třeba podrobného kritického výkladu islámu a kořenů takzvaného islámského terorismu. Vedení války ve jménu Alláha navozuje především otázku motivace atentátníků: Jak dalece se skutečně odvolávají na náboženství islámu? [13]

1.2 Terorismus v právních dokumentech Evropské unie a České republiky

Boj proti terorismu si vyžadoval přijetí celé řady právních dokumentů, a to jak na úrovni EU, tak i na úrovni ČR. K nejvýznamnějším lze zařadit:

- **Audit národní bezpečnosti 2016**, jehož cílem je popsat aktuální bezpečnostní hrozby a nástroje, které má ČR k dispozici. [14]
- **Evropská bezpečnostní strategie** – ta poprvé stanovila zásady a jasné cíle pro prosazování bezpečnostních zájmů EU na základě našich základních hodnot. Zaujímá komplexní přístup a je i nadále plně relevantní. Poskytuje příležitost prozkoumat, jak jsme v praxi pokročili a jak by bylo možné zlepšit její provádění. [15]
- **Stockholmský program** – stanovuje priority EU v oblasti práva, svobody a bezpečnosti v období let 2010–2014. Navazuje na výsledky programu z Tampere a Haagského programu a jeho cílem je reagovat na budoucí výzvy a dále posilovat prostor práva, svobody a bezpečnosti. Opatření v rámci programu by se měla zaměřovat na zájmy a potřeby občanů. [16]
- **Strategie ČR pro boj proti terorismu od roku 2013** je koncipována jako dokument obecné povahy, který si klade za cíl seznámit čtenáře se základními principy boje proti terorismu v podmínkách ČR. Dále se snaží nejen přiblížit jednotlivé oblasti, jichž se boj proti terorismu jako téma přímo dotýká, ale také nastínit aktuální slabiny bezpečnostního systému ČR, které s touto oblastí souvisejí. [17]

- **Strategie EU pro boj proti terorismu** je postavena na čtyřech pilířích: prevenci, ochraně, pronásledování a reakci. V souvislosti s těmito pilíři je ve strategii zdůrazněn význam spolupráce se třetími zeměmi a s mezinárodními institucemi. [18]
- **Zákon č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti ČR** upravuje zajištění bezpečnosti ČR prostřednictvím regulace nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu. Dále zřizuje Bezpečnostní radu státu a umožňuje zkrácené projednávání vládních návrhů zákonů. Je součástí ústavního pořádku ČR. [19]
- **Zákon č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu** zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství, zároveň navazuje na přímo použitelné předpisy Evropských společenství a upravuje některá opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Upravuje také některá práva a povinnosti fyzických a právnických osob při uplatňování opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, a to za účelem zabránění zneužívání finančního systému k legalizaci výnosů z trestné činnosti a k financování terorismu a vytvoření podmínek pro odhalování takového jednání. [19]

2 HISTORIE A SOUČASNOST TERORISMU

Terorismus je v dnešní době považován za jedno z nejnebezpečnějších vyjádření násilí, které může ohrozit demokratický stát a jeho podstatu. Přesto, že si tento fakt velká součást společnosti neuvědomuje, hrozba teroristických činů se týká nejen států, ale také jednotlivých osob – kohokoliv z nás. [1]

Hrozba teroristických útoků tkví hlavně ve skutečnosti, že útoky jsou vedeny právě proti nezúčastněným civilním osobám s cílem působit na co největší část populace a dostat se tak do širokého společenského povědomí. Největší nebezpečí pro nás představuje fakt, že nelze předpokládat a jakkoliv předem odhadovat, kdy, kde a proti kterým osobám bude teroristický útok spáchán. [3]

O terorismu jako takovém se začalo mluvit od 11.zář 2001, kdy byl spáchán asi ten největší teroristický útok v dějinách lidstva. V Americkém New Yorku byl spáchán první velký teroristický útok na World Trade Center, při kterém zahynulo 2996 osob.

V roce 1980 byla v USA sdílena definice terorismu, jež se stala výchozím standardem pro posuzování a hodnocení teroristických činů. Zní takto: „*Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.*“ [1]

Je jistě zajímavé uvést i pohled druhé strany – tedy jak vlastně terorismus chápou sami teroristé. Carlos Marighella, který se honosil přezdívkou otec městského terorismu, definoval terorismus jako akci. Ve své knize *Minimanual of the Urban Guerilla* napsal: „*Akce městské gerily musí být provedeny s velkým krveprolitím, klidně a rozhodně. Útoky musí být bezohledné a propočítané tak, aby měly co největší dopad na společnost.*“ Podle jeho extrémních levicových názorů bylo násilí jediným možným prostředkem ke změně politického systému a k odstranění ekonomických a společenských křivd. Odlišným typem byl Marighellův jmenovec Carlos, přezdívaný jako „Šakal“, jenž byl v sedmdesátých a osmdesátých letech nejznámějším a také nejhledanějším teroristou. Postupně se propracoval z pozice entuziastického levicového extrémisty až do postavení prvního skutečného transnacionálního

teroristy, milionáře a nájemného vraha, pro něhož se jeho „práce“ stala především zdrojem dobrých příjmů. Ideologické i morální aspekty byly v jeho případě druhořadé. [1]

2.1 Historie terorismu

Účelem teroru pak často bývá destabilizace společnosti, čehož teroristé dokážou využít a opanovat veřejný, především mediální prostor, který jim honbou za senzacími paradoxně vychází vstříc a tím jejich činy pomáhá zviditelňovat. Přílišnou exponovaností mohou média tyto činy inspirovat či dokonce motivovat. Terorismus lze rozdělit na:

- **Evropský terorismus** – V rámci Evropy působilo v průběhu 20. století několik národně separatistických teroristických organizací jako Irská republikánská armáda (dále jen „IRA“) v Irsku, baskická organizace Euskadi Ta Askatasuna (dále jen „ETA“) ve Španělsku nebo ultra-levicová Frakce Rudé Armády v Německu, která chtěla čelit návratu staré garnitury s fašistickou minulostí k moci. V naprosté většině se tento „evropský terorismus“ snažil napadat svými násilnými činy konkrétní cíle v podobě politických představitelů či ambasád a měl i jasné partikulární požadavky, jakousi odhadnutelnou logiku a leckdy i tichou podporu obyvatel. Tyto organizace však už dnes v podstatě nefungují a vesměs alespoň oficiálně ukončily činnost. Buďto dosáhly svých cílů nebo vyčerpaly svoji původní motivaci. Někteří jejich představitelé se stali dokonce součástí oficiální politiky jako například nedávno zesnulý Martin McGuinness, bývalý velitel IRA. [21]
- **Islámský terorismus** – Dnes je nejvíce diskutovaným fenoménem „islámský terorismus“, který se začal poprvé více uplatňovat na Středním východě, kde vzniklo hnutí Tálibán, nebo také hnutí mudžáhedínů (bojovníků za islám). Tato organizace si původně vytkla za svůj cíl šířit misijní cestou reformaci islámské věrouky a očistit ji od cizích kulturních nánosů mezi venkovským obyvatelstvem Afghánistánu. Jak se však „Tálibánci“ blížili k velkým městům, zjišťovali, že městské obyvatelstvo nejde tak snadno přesvědčit o svých cílech a začali se prosazovat násilnými metodami v podobě teroristických útoků. Nedílnou součástí jejich praktik je například i výměna vzdělání chudého jedince za oddanost k jejich věci (až přijde ten pravý čas), a to třeba pod pohrůžkou likvidace jeho rodiny. Ne vždy tedy sebevražedný atentátník musí být

fanatickým islamistou, někdy se může jednat pouze o jakési „odvděčení se“ a jak vyplývá z výše uvedeného – někdy se může jednat pouze o povinnost vykonanou ze strachu o vlastní rodinu. [21]

Nejsostikovanějším teroristickým činem v novodobých dějinách byl bezesporu útok 11. září 2001 na World Trade Centrum v New Yorku, který se vší pravděpodobností provedli atentátníci shromáždění okolo Usámi bin Ládina, původem saudskoarabského miliardáře, který nazval svou organizaci jako Al-Káida (Základna). Kolem tohoto útoku kolují dodnes mnohé konspirační teorie. Oficiální verze však hovoří o tom, že jeho lidé byli na sebevražedný útok letadly vycvičeni v Německu na počítačových simulátorech (Konzelmann). Dalším faktem je, že sám Bin Ládin byl původem ze stavitelské rodiny, takže jeho znalosti ohledně statiky budov byly zřejmě dostačující pro naplánování tohoto spektakulárního teroristického činu, který přinesl tisíce obětí a změnil tak pohled na „nedotknutelnost“ Západu a jeho bezpečnosti. [21]

Soudobý islámský terorismus (džihádismus) v podobě už zmiňované Al-Káidy či jejich následovníků Islámského státu přinesl zásadní změnu v tom, že napadá společnost jako celek a obětí může být téměř každý civilní obyvatel, muslimy nevyjímaje. Tím vytváří do jisté míry iracionální strach ve všech občanech, kteří se už nemohou cítit bezpečně téměř nikdy a nikde. Ani požadavky, kromě nesmiřitelného boje proti sekularizaci islámu a západním hodnotám, už nejsou většinou nijak konkretizovány. Tento „nový“ terorismus tak postrádá logiku dřívějšího terorismu. Slogan „Alláh Akbar“ se tak stal oblíbeným pokřikem mladých džihádistů asi jako „góóól“ u fotbalových fanoušků a nemusí znamenat ani nijak pevnou víru v doktrínu islámu, natož její znalost, má spíš legitimizovat jejich čin, jinak veřejností klasifikovaný jako „obyčejný“ kriminální delikt šilence. [21] V praxi islámského terorismu přibývá sebevražedných atentátů, po kterých není ani koho dopadnout a potrestat, protože sám jeho strůjce je už mrtev. Atentátníkem může být teoreticky blízký soused, který se radikalizoval sám v rámci on-line propagandy, a ke svému činu může použít snadno dostupné prostředky. Jedná se o sofistickovaný „globální terorismus“, vyzývající na internetu k přímým akcím

kohokoliv a odkudkoliv, kdo se přihlásí k militantní verzi islamistické ideologie džihádu, tedy k boji za „pravý“ islám a proti „bezvěrcům“. Můžeme zde nalézt paralely s fašismem, který chtěl taktéž násilně ovládnout celý svět, jen místo Třetí říše je vysněným cílem na horizontu dějin konstrukt celosvětového chalífátu. [21] Takzvaný „Islámský stát“ je zřejmě první teroristickou organizací, která se rozhodla dobýt pro sebe určitou geografickou oblast a vládnout na ni, což se jim dočasně podařilo na území Sýrie a Iráku pod vedením Abú Bakra al-Bagdádího, jenž jako jeden z mála džihádistů dosáhl i formálního teologického vzdělání. Myšlenka o existenci Islámského státu však vznikla už z nápadu Abú Musaba az-Zarkáviho, který se odštěpil od irácké frakce Al - Káidy. Důležitým prvkem propagandy tzv. „Islámského státu“ je eschatologické čekání na poslední boj u města Dabiq, kde se má rozhodnout o nastolení nového světového pořádku. Za úmrtí v boji za ideu džihádu je pak odměnou dlít v nebi hned vedle samotného Alláha. Tato „sebevražedná mise“ však vedle přesvědčených islamistických idealistů často přitahuje i válečné dobrodruhy nebo různé patologické typy – ti pak tímto způsobem mohou legitimizovat svoji situaci brutálním aktem násilí. [21]

- **Státní terorismus** – Za součást historie terorismu lze však považovat i tzv. „státní terorismus“, který využívají některé státy jako nekonvenční prostředek vedení hybridní války. Tento problém dlouhodobě mapuje například kritik americké politiky Noam Chomsky poukazující na různé intervenční výpady USA ve Střední Americe a na Blízkém východě, které využívají metod terorismu. Podobné činy pak zřejmě používají i další mocnosti, jakou je např. Rusko, pro likvidaci odpůrců putinovského režimu. Dalším příkladem je pro nás také nedávná situace v Sýrii, kde bylo použito nervového plynu proti civilnímu obyvatelstvu. Slovo „teroristická organizace“ se často používá i jako nálepka pro politickou diskreditaci různých národně osvobozenecých hnutí, jako třeba kurdské Lidové obranné jednotky nebo palestinské organizace Hamás a Fatah, které se však terorismu čas od času skutečně dopouštějí a roztáčí tak další nekonečnou spirálu násilí. Koneckonců i zárodky izraelské pravidelné armády mají původ v teroristické organizaci Irgun. [21]

2.2 Strategie terorismu

Strategie terorismu vychází prakticky vždy z globální nebo regionální politické situace. Cílem teroristických aktivit je politickou situaci změnit nebo ovlivnit směr jejího vývoje. Politické skupiny, které volí teroristické metody k prosazení svých cílů tak činí proto, že v přímé konfrontaci se systémem, proti němuž bojují, nemají naději na vítězství. Použití terorismu je v tomto případě z jejich hlediska jedinou metodou, jak požadovaných změn dosáhnout, V tomto smyslu je možné považovat terorismus za symptom slabosti. [1]

Je velmi nepravděpodobné, že by teroristický útok nebo jeho hrozba mohly samy o sobě změnit nebo rozbít politický systém určitého státu. To teroristé dobře vědí. Mnohem důležitější pro konečný výsledek je následná psychologická reakce, kterou takový útok v široké veřejnosti vyvolá. Pocit strachu a nejistoty, jeho stupňování a manipulace veřejnosti jeho prostřednictvím, to je přesně to, oč teroristé usilují. Cílem je zdiskreditovat vládu a vytvořit falešnou představu o její slabosti, neschopnosti, zkorumpovanosti atd. Na základě násilných aktů, případně jejich hrozby, se snaží teroristé vybudovat takovou pozici, aby je vláda musela brát jako partnera k jednání. Zároveň si kladou takové podmínky, jejichž splnění by dokumentovalo neschopnost vlády. Stupňování požadavků se pokoušejí zatlačit vládu do bezvýchodné pozice. Z toho plyne, že teroristickým činům nelze vždy zabránit. Vždy je však možné teroristy porazit tím, že vláda nebo jiné instituce jejich požadavky nesplní a neučiní žádné ústupky. [2]

Teroristická taktika je založena na použití ozbrojených útoků, jejichž cílem je zastrašení široké a nezúčastněné veřejnosti a destabilizace politického systému. To je hlavní cíl. [1]

Historie používání násilí k prosazení určitých cílů je prakticky stejně dlouhá jako historie lidstva. Formy a metody se však mění současně s vývojem společnosti i rozvojem technologií. Obecně lze konstatovat, že rizika vyplývající z použití násilí v lidské společnosti rostou a tento trend bude s velkou pravděpodobností pokračovat. Zatímco ještě před několika desítkami let se teroristický útok mohl bezprostředně dotknout pouze omezených oblastí a úzkého okruhu lidí, dnes může akt násilí způsobit politický nebo ekonomický otřes v celosvětovém měřítku a může vést k nekontrolovanému vývoji událostí. [2]

Pokud se budu snažit o objektivní posouzení terorismu jako jevu ovlivňujícího vývoj lidské společnosti, musím přistoupit ke studiu tohoto fenoménu bez předsudků a emocí. Existence

terorismu je nesporným faktem, a chceme-li poznat skutečné důvody jeho vzniku a přetrvávání, musí se posuzovat v celospolečenském kontextu. Jeho formy se mohou v různých obdobích a regionech lišit – to vyplývá z rozdílných tradic, vztahů a podmínek. Podstata je však stále stejná – násilí a strach. Jedním z častých argumentů při obhajobě teroristických akcí je tvrzení, že jejich posuzování je čistě subjektivní záležitost. To znamená, že ze strany osob, skupin nebo států, proti nimž jsou zaměřeny, mohou být pokládány za zločinné, avšak z hlediska teroristů a jejich podporovatelů mohou být naopak projevem vlastenectví nebo snah o spravedlivější uspořádání současných poměrů. V duchu této logiky je pak terorismus chápán jako pozitivní hnací síla světového vývoje. [1]

Sledujeme-li prohlášení řady teroristů nebo teroristických skupin prezentujících motivy své činnosti, vskutku můžeme získat dojem, že jejich cílem je vybudování lepšího a spravedlivějšího světa. Pokud však porovnáme tato prohlášení se skutečnými činy, musí nás nutně zarazit morbidnost rozdílů, které mezi nimi existují. Každý normální a soudný člověk chápe, že lepší svět nelze budovat vražděním a ničením. Podobné metody vedly vždy, pokud byly použity, k demoralizaci a ke ztrátě základních lidských hodnot. [1]

2.3 Motivace terorismu

Pokud chceme účinně bojovat proti terorismu, musíme nejprve správně pochopit motivace teroristy a jeho osobu jako takovou. Pochopit jeho osobnost samozřejmě neznamená ho akceptovat, ale poznat důvody, které vedly k jeho činům. Motivace terorismu jsou založeny na podmínkách a okolnostech, které předcházely samotnému použití násilí. V 70. letech 20. století docházelo k modernizaci a urbanizaci. Lidé usilovali o to, aby získali pro své děti co nejlepší vzdělání a zajistili jim tak v budoucnosti také dobrou práci. Docházelo k přemísťování lidí z venkova do měst a během několika let se trh rychle přesytil mladými a vzdělanými lidmi. Kvůli tomu někteří lidé začali přistupovat k terorismu jako k jedinému možnému způsobu řešení svých problémů. Druhů motivací u různých osob je hodně. Jde o ideologické činy založené na testu, či za účelem zisku nebo také o činy z afektu. Cílem každého teroristy je získání uznání, vyvolání strachu a dosažení svých vlastních hodnot. Teroristické činy vedené za účelem zisku jsou většinou spojeny s organizovaným zločinem. Jedná se o vydírání, výhrůžky a jiné. Činy provedené z afektu, jsou páchané jednotlivci. Vztahují se k psychickému stavu útočníka, většinou jde o pomyslnou frustraci, která vrcholí klasickým útokem. [22]

2.4 Domácí terorismus

Domácím či státním terorismem se chápe forma krutovlády, násilné činy sloužící k dosažení politických cílů, vnucování nadvlády, vyvolávání pocitu strachu či vytváření a posílání ozbrojených skupin k provádění teroristických akcí. Takové protiprávní násilí může stát provádět sám za pomoci svých orgánů k vlastnímu obyvatelstvu nebo může k násilí podněcovat určité jednotlivce či skupiny. V takovém případě se státní terorismus stává formou nahrazující válečný stav, někdy bývá označován za tzv. „nepřímou agresi“. Protiprávnost státního terorismu logicky nevyplývá z domácího právního řádu určitého státu, tím je naopak často legalizován. Jestliže se jedná o státní terorismus, je aktivní jednání státu zřejmé, pokud se stát jako vykonavatel či organizátor teroru nezdržuje v ústraní. Síla a nebezpečnost státního terorismu spočívá především v tom, že množství obětí se svými důsledky může být nebezpečnější než mezinárodní terorismus, který páchají osoby či skupiny. Za takový vzor mohou jmenovat např. vojenskou diktaturu v Chile. Jelikož se jedná o porušování základních lidských práv, tak odpovědnost nemá pouze stát dopouštějící se nedodržení mezinárodního práva (tedy mezinárodního zločinu), ale i osoby působící ve státním aparátu, kteří o akcích rozhodli nebo je vykonávali. Mohou jimi být orgány zákonodárné, ústavodárné, výkonné či soudní nebo i s jinou pravomocí. Pokud se takového zločinu podle mezinárodního práva dopustí osoby, mohou být postaveny před Mezinárodní trestní soud sídlící v Haagu. *„Obecně lze tedy říci, že státní terorismus je použití násilí v rozporu s mezinárodním právem, prováděné, podněcované nebo kontrolované státními orgány na vlastním území nebo cizím státním území k dosažení určitých cílů (většinou politických).“* [22]

2.5 Mezinárodní terorismus

Pro mezinárodní terorismus je charakteristickým prvkem právě faktor mezinárodnosti. Rada Evropy ve svém návrhu z roku 1999 definuje mezinárodní terorismus takto: *„Teroristický čin je jakýkoliv trestný čin spáchaný jednotlivci či skupinami uchylujícími se k násilí nebo hrozcími jeho použitím proti státu, jeho institucím, obyvatelstvu obecně či konkrétním jednotlivcům, který je motivován separatistickými snahami, extrémistickými ideologickými koncepcemi či fanatismem nebo se zakládá na subjektivních a iracionálních pohnutkách a jehož cíl spočívá ve vystavení veřejné moci.“*

Tato definice zahrnuje všechny typické prvky terorismu – a to násilí, protiprávnost, vyvolávání strachu a mezinárodní prvek. Nezahrnuje však snahu o zviditelnění se, tedy publicitu. Definice Rady Evropy pak schází objektivní prvek v podobě výčtu akcí, které jsou způsobem projevu terorismu, a také subjektivní element, kterým je motivace pachatele. Mezinárodní terorismus se dá také definovat podle toho, zda se jedná o násilím prosazované náboženské cíle, třeba v podobě dnes aktivního Islámského státu nebo zda sleduje cíle kriminální např. vydírání, jež je projevem kriminálního terorismu. Také se dá definovat podle toho, zda využívá nepříznivé sociální situace v zemi (sociální terorismus) nebo stále častější počítačový či elektronický terorismus, jenž má za cíl využití či zneužití moderních počítačových systémů. Nejznámější projev teroru je však takový, který je směřován proti určité skupině osob, například teroristický útok v Beslanu na děti. [22] Mezinárodní terorismus lze rozdělit na:

- **Politický terorismus** představuje „politicky motivovanou a zdůvodňovanou metodu (způsob, strategii) víceméně systematického používání násilí (nejčastěji ozbrojeného násilí, záměrně nerespektujícího válečné konvence), jejímž hlavním cílem je dosažení určitého psychického efektu. Organickou součástí toho efektu je moment zastrašování, terorizování cílového publika nebo alespoň určitého sektoru cílového publika, což ovšem neznamená, že se jedná o součást jedinou a nezbytně dominantní“. [23]
- **Represivní terorismus** – jedním z nejhorsích typů represivního terorismu je násilí prováděné přímo státními složkami. Takový teror nemusí vyjadřovat pouze psychické působení, jehož majitelem je brutalita, ale také mechanismů extrémního donucování a mnoho „subtilnějších“ metod. K opravdovému teroru pak dochází po překročení pomyslných mezí. Odlišným typem represivního terorismu je násilí páchané nestátními složkami, ale konkrétně takovými, které nahrazují mocensko-politické skupiny. Pro takovou podobu je typické heslo „je třeba vzít spravedlnost do vlastních rukou“. Nejznámějším fenoménem tohoto typu represivního terorismu byly a jsou tzv. „eskadry smrti“ objevující se v Latinské Americe. Zásadní roli při klasifikaci a typologizaci represivního terorismu hrálo rozlišení pachatele násilí (státní či nestátní složky), cílového publika a charakteru obětí, resp. jejich postoje k teroristům. Jako velmi nejasné se jeví zařazení „kolonialistického terorismu“ a „válečného terorismu“ a ke kategorii represivního terorismu. [23]

2.6 Subverzivní terorismus

Co se týče subverzivního terorismu, vedly všechny dosavadní snahy o sestavení systematické typologie spíše k chaosu. Mezi základní typy patří seberevoluční a revoluční terorismus (povstalecký), ač definovat jednoznačný rozdíl je také složité. V těchto dvou kategoriích se pak přišlo na nepřeborné množství typů terorismů (např. gerilový terorismus, agitační terorismus). Toto s sebou přineslo úsilí o inovaci pojmosloví. Výsledek je ale velmi rozpačitý, jelikož se objevily nové termíny jako „kyberterorismus“, „ekoterorismus“, „hyperterorismus“, „megaterorismus“, z nichž se jen nějakým podařilo přiblížit tomu, aby se z nich stal odborný pojem. [24]

2.7 Podoby terorismu

Terorismus má mnoho podob, které se odlišují mnohokrát podle toho, jaký mají útočníci úmysl. Často jsou způsoby realizování teroristických aktů děleny podle metod terorismu, ne vždy však záleží na metodách, jelikož plány teroristů se mohou lišit. Z hlediska dosud provedených útoků byly vyčleněny tři hlavní druhy terorismu:

- **Sebevražedný**, kdy primárním cílem je na sebe nalákat pozornost často co nejvíce lidí. Oběti těchto činů nejsou vytipovány a civilisté této podoby jsou obětí usmrcení zcela náhodně. Útočník při nebo po útoku je usmrcen. [2]
- **Demonstrativní** je zaměřený na politické soupeření. Primárním cílem je taktéž přilákat co nejvíce pozornosti a zviditelnit či poukázat na problém, o kterém se teroristé zmiňují a který považují to za nespravedlnost. Zde můžeme řadit únosy letadel a braní rukojmích. [2]
- **Destruktivní**, kdy se jedná o agresivnější druh terorismu. Jeho hlavním cílem je zabíjení klíčových osob, které mají velkou moc. Můžeme zde zařadit například teroristickou organizaci Irská republikánská armáda. [2]

2.8 Náboženský terorismus

Jedná se o prosazení náboženského názoru pomocí nástrojů terorismu. Tento typ terorismu se vyznačuje vysokým stupněm samostatnosti a poměrně širokou základnou aktivistů. Náboženské teroristické skupiny často vybírají cíle neselektivně a mají výraznou nechuť k vyjednávání. Cíle

náboženského terorismu jsou objektivně nedosažitelné. Jednou z ukázek nábožensky motivovaného terorismu je např. útok sarinem sekty Óm širikjo v tokijském metru. Náboženský terorismus má několik dalších členění. [24] Může se jednat např. o:

- **Terorismus etno-separatistický**, který obvykle bojuje za konkrétní národ a nezávislost jeho území. Vzhledem k definovaným cílům se jedná spíše o menší teroristické útoky, většinou bez ztrát na životech – skupiny se tedy nepřipraví o sympatie světové veřejnosti. [24]
- Další poměrně velkou skupinou je **islámský sebevražedný terorismus**. Stoupenci islámského terorismu zabíjejí ve jménu koránu, přestože je k takovým akcím nevyzývá. Tento druh terorismu používá řadu metod pro provedení útoku. Jednou z nich je tzv. mučednická smrt. Islám totiž smrt z náboženských důvodů nepovažuje za sebevraždu, ale za hrdinský čin. Mučedník se tak po provedení atentátu stává oslavovaným hrdinou. Obvyklou motivací sebevražedného atentátníka je křivda spáchaná na něm nebo na někom jemu blízkém. Dalším způsobem provedení teroristického útoku v islámu je vyhlášení džihádu tzv. svaté války. Islámský terorismus je nejčastějším druhem násilí v současné době. [24]

2.9 Druhy teroristických útoků

V současné době ubývá počet teroristických útoků, ale roste jejich účinnost. To znamená, že počet obětí se stupňuje a zvyšuje se propaganda běžící ve světovém měřítku. V současné době můžeme zaznamenat tyto druhy:

- **Útok střelnými zbraněmi** – jedná se o typickou teroristickou metodu, kdy teroristé využívají střelné zbraně. Útoky jsou realizovány proti davu anonymních lidí, na konkrétních osobách či na konkrétních národech. [25]
- **Hrozby a zastrašování** – metoda, která nemá s fyzicky násilným jednáním nic společného. Jedná se hlavně o psychologickou metodu, jejímž hlavním záměrem je vzbudit paniku, a tím docílit zaujetí pozornosti na daný teroristický čin. [1]
- **Bombový útok** – jedná se o metodu, při které teroristé aplikují nejrůznější explozivní systémy. Tímto se tento druh útoku řadí k nejsoučasnějším způsobům terorismu.

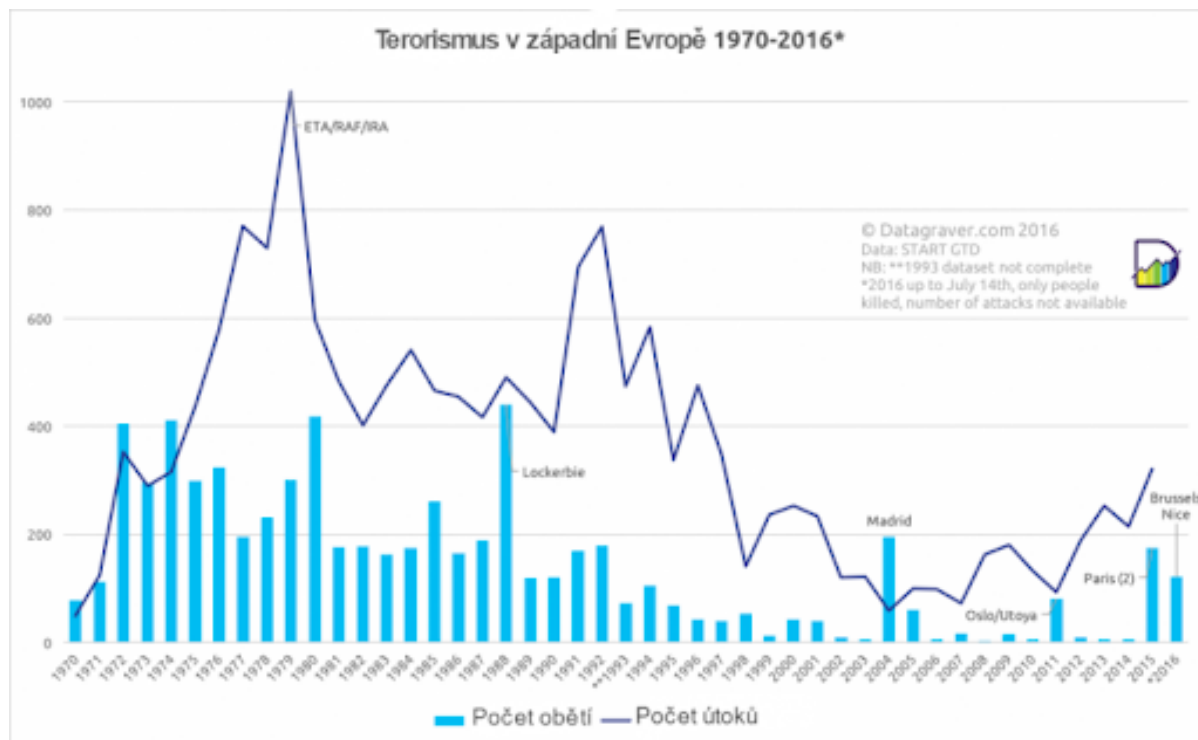
Z tohoto pohledu se může dělit na útoky proti důležitým cílům nebo proti důležitým osobám. [1]

- **Únosy a zadržení rukojmí** – tento postup je nejčastěji realizován k získávání peněžních prostředků a k dosažení politických cílů. Zakládá se na unesení nebo zadržení určité osoby, za jejíž propuštění se pak teroristé dožadují odměny. [1]
- **Vraždy významných osob** – pro terorismus je charakteristické, že si pro vraždění vybírá společensky významných osob, protože vražda bez nějaké hlubší inspirace za terorismus považována není. Aby byla teroristická vražda spáchána, je třeba, aby potenciální zavražděná osoba měla symbolický a hlavně velký význam pro danou společnost. Cílem je, aby její zavraždění na sebe strhlo co největší pozornost. Ukázkovým příkladem může být atentát (zavraždění) na následníka rakousko-uherského trůnu Františka Ferdinanda d'Este, která zapříčinila vznik první světové války. [1]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 POSOUZENÍ SOUČASNÉHO STAVU TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ V EVROPĚ

Od 1970 do roku 2016 zemřelo 11 176 obětí z důsledku teroristických útoků v Evropě (Obrázek 1).

Obr. 1 Terorismus v západní Evropě 1970-2016 [26]

3.1 Cíle teroristů v Evropě

K teroristickým akcím dochází z řady různých příčin. Někdy na sebe teroristé chtějí upozornit a hrdě se ke svým činům hlásí, jindy se snaží snížit rizika a volí strategii anonymity. Obecně však existuje několik hlavních cílů terorismu:

- **Reklamní cíl:** jedná se o zaujetí pozornosti veřejnosti pomocí masmédií. Snaha pomocí násilné akce dát vědět o existenci a programu teroristické organizace. Tomu dnešní globální sdělovací prostředky, hladové po dramatických a drastických exkluzivních zprávách, notnou měrou napomáhají. [27] Příkladem jsou teroristické útoky v Paříži v listopadu 2015, přihlásil se k tomu tzv. „Islámský stát“.

- **Jednorázový násilný akt:** Nabytí konkrétních cílů, jako je likvidace jisté osoby či osob, zničení určitého objektu či objektů. Při snaze vydobýt si jednání slouží teroristické akce k zastrašení politické moci nebo nátlaku na politickou moc. Někdy k takovýmto akcím dochází z důvodů, jako je doplnění vlastní výzbroje či získání financí, propuštění vězňů - jiných teroristů apod. Při tomto taktickém užití teroru se oběťmi útoků často stávají zcela nevinní lidé, nemající absolutně nic společného s přípravou či prováděním vládní politiky. [27]
- **Strategický cíl:** Terorismus zde představuje hlavní nástroj k destabilizaci režimu. Vychází z předpokladu, že teroristické akce popudí státní moc k takovým represím a násilí, jejichž výsledkem bude revoluční vzpoura. To předpokládají především anarchistické doktrinální koncepce. [27]

3.2 Motivace teroristů v Evropě

Každý evropský a globální fenomén má dvě strany, a proto je nutné nabídnout i pohled teroristů na tuto problematiku. Jejich motivace, vnitřní a vnější ospravedlnění činů, má mnoho podob a vychází z objektivních i subjektivních důvodů. Teroristé často sami sebe pocítují jako oběť, kdy silnější nepřítel znejišťuje jejich ideologii a území. Při náletech na jejich území či bojích o města umírají rovněž nevinní lidé, ženy a děti. Ty je z pohledu některých teroristů nezbytné pomstít. S tím souvisí i skutečnost, že hodně lidí se domnívá, že teroristé nemají city a empatii. Tato idea je však sporná, neboť právě výše uvedená reakce na útoky nepřátel vzbuzuje v mnoha lidech empatii, která je následně vede k tomu, aby se přihlásili k teroristické organizaci. Legalita vojenských akcí v Iráku či Sýrii je sporná nejen ve světě, ale především mezi obyvateli, z nichž jsou pak rekrutováni teroristé. Terorismus je tak mezi nimi chápán jako ultimativní trest za hříchy proti lidstvu. Mezi motivace teroristů v Evropě lze zařadit:

- **Ideologie teroristických skupin** je rozloženo od krajní pravice až po nejkrajnější lavici. Z tohoto hlediska se rozděluje na:
 - **Menšinové skupiny**, prezentující se jako svobodní bojovníci, podporují náboženské nebo národnostní menšiny v konfliktu s dominantní kulturou, komunitou nebo politickou silou, mezi nejznámější organizace jsou IRA a Baskické národní hnutí.
 - **Marxistické a krajně levicové skupiny** – Jejich činnost je založena na ideologii z děl Marxe a Engelse, jednotlivé ideologie obou autorů jsou však vzájemně od sebe

v řadě záležitostí odlišné. Mezi nejznámější organizace jsou Rudé brigády v Itálii, Komunistické bojové buňky v Belgii. [28]

- **Anarchistické skupiny** jsou zaměřeny na destrukci existujícího systému, přičemž jsou pro ně přijatelné i násilné metody, včetně individuálního teroru. Anarchistické skupiny se vyskytují většinou v evropském regionu. [28]
- **Neonacistické a krajně pravicové skupiny**, u kterých stoupá hrozba pravicového extremismu, zejména na území, kde roste hrozba k útokům zaměřeným proti cizincům a přistěhovalcům. Motivem je rasová nesnášenlivost, zdůvodňována nacistickou ideologií. Výskyt je zaznamenán na území Francie, Velké Británie, USA a Německa. [28]
- **Psychopatické skupiny**, jejich motivace je patologická. Psychopatičtí jedinci mohou být zneužiti ke spáchání teroristického útoku. Příčinou však nemusí být pouze vrozené psychopatické chování, ale také drogy, dlouhodobý stres nebo deprese působící na chování člověka. není jen vrozené psychopatické chování, ale příčinou mohou být i drogy, dlouhodobý stres, deprese, které působí na chování člověka. [28]
- **Skupiny s náboženskou motivací** jsou teroristické skupiny operující náboženskou ideologií, v Evropě se jedná o skupiny s protikatolickým nebo protiprotestantským zaměřením, na Středním a Blízkém východě jsou skupiny zaměřující se na šíření islámu, jejichž členové se vyznačují fanatismem. [28]
- **Experiment** - pachatelé zpravidla touží především po rozruchu a jsou zvědaví na účinek svého jednání. Zajímá je také fungování státu po teroristickém útoku, zkoumají účinek zařízení, které použili při akci. [28]
- **Vandalismus** se projevuje jako touha ničit vše, a to i včetně starožitností, které mají velkou kulturní i finanční hodnotu. Pachatelé se většinou řadí k věkové skupině mladistvých a hlavním iniciačním faktorem jsou pro ně drogy a alkohol. [28]
- **Zisk** – v situacích, kdy je pro pachatele důležitý zisk, jsou nejčastěji využívány únosy, ale můžeme se také setkat např. s vykrádáním bank. [28]
- **Afekt**, který je typický pro psychopatické jedince. Hlavním mechanismem je pro útočníka stres a neřešitelné zklamání. [28]
- **Získat uznání** - pachatel umístí na exponované místo výbušný systém, který pak sám odhalí a očekává projevy uznání a vystupuje jako hrdina. [28]

3.3 Vybrané teroristické útoky

Pro úvod do praktické části jsem vybral teroristické útoky, které jsou seřazeny podle obětí. Jsou to:

- **Teroristický útok na Beslanskou školu 2004** - takto je označována situace, která se odehrála mezi 1. a 3. zářím 2004, kdy se školní budovy ve městě Beslan v Severní Osetii na jihu Ruské federace zmocnili čečenští islamističtí separatisté. Během této krize bylo zadržováno jako rukojmí okolo 1200 žáků a jejich rodičů. Cílem teroristického útoku bylo civilní obyvatelstvo, především děti. Zemřelo na 330 civilistů - z toho 186 dětí, 10 příslušníků zvláštní jednotky a 31 teroristů. [29] [30]
- **Teroristické útoky v Paříži v listopadu 2015** byly sérií teroristických jednání, k nimž došlo v noci z 13. listopadu na 14. listopad 2015 ve francouzské metropoli mezi 21:00 a 01:00 hodinou, počínaje 21:20 středoevropského času. Teroristé vykonali celkem šest útoků střelnými zbraněmi a čtyři sebevražedné bombové útoky, které se udály v 1., 10. a 11. pařížském obvodu. Cílem teroristických útoků bylo civilní obyvatelstvo. Zemřelo 130 civilistů a 7 teroristů. Teroristům se povedlo vyvolat strach u civilistů, to byla také hlavní motivace. Teroristé použili automatické zbraně typu Kalašnikov. [31] [32]
- **Teroristický útok v Nice 2016** byl zrealizován 14. července 2016 v jihofrancouzském městě Nice, kde do lidí, kteří oslavovali státní svátek, najel nákladní vůz. Tento teroristický útok si vynutil 87 mrtvých a nejméně 400 zraněných. Ke konci útoku se rozpoutala přestřelka mezi řidičem vozu a policií, při níž pachatel zločinu zahynul. Podle dokladů jím byl 31letý Francouz tuniského původu, Mohamed Lahouaiej Bouhlel. Cílem teroristického útoku bylo civilní obyvatelstvo, při kterém zemřelo 86 civilistů a 1 terorista. [33] [34] [35]
- **Teroristické útoky v Norsku 2011** (Brejvik) se skládaly z bombové exploze ve vládní čtvrti v Oslu, kde bylo zabito 8 lidí a z následné střelby na letním táboře Svazu dělnické mládeže (Arbeidernes Ungdomsfylking), o několik hodin později (muž převlečený za policistu zastřelil na tomto ostrůvku Utoya nedaleko Osla na 69 lidí). Pachatelem útoků byl norský občan Anders Behring Breivik, který se k jejich spáchání přiznal a 24. srpna 2012 byl odsouzen k 21 letům vězení s možností prodloužení po

uplynutí této lhůty. Cílem útoku bylo civilní obyvatelstvo. Terorista použil lovecké expanzivní střely typu HP (hollow point – speciálně upravené tak, aby se po zásahu roztržily a způsobily tak větší zranění). [36]

- **Sebevražedný bombový útok v Manchester Areně** se odehrál ve víceúčelové hale v anglickém Manchesteru 22. května 2017 ve 22.35 hodin britského letního času na konci koncertu americké zpěvačky Ariany Grande (konal se v rámci jejího turné Dangerous Woman). Útok si vyžádal 22 obětí (23 včetně útočníka) a 119 zraněných, z toho 23 kriticky. Ariana Grande naštěstí nebyla během incidentu zraněna. Šlo o nejhorší útok ve Spojeném království od teroristických útoků v Londýně v roce 2005. Jednalo se o první teroristický útok v Manchesteru od bombového útoku prozatímní IRA v roce 1996. Třináct dní poté se konal benefiční koncert One Love Manchester pro rodiny obětí a zraněné. Ten uspořádala Ariana Grande a zúčastnili se ho zpěváci a skupiny jako Robbie Williams, Justin Bieber, Coldplay, Miley Cyrus či Katy Perry. [37]

3.4 Charakteristika teroristických organizací podílejících se na útocích v Evropě

V této podkapitole budu charakterizovat jednotlivé teroristické organizace, které působí či se podílejí na teroristických útocích v Evropě. Zde jsem vybral nejznámější, jsou to:

- **Tzv. „Islámský stát“**, který je radikální islámskou teroristickou organizací, původem z Iráku. Na dobytém území na částech států Iráku a Sýrie, vyhlásila v roce 2014 samozvaný Islámský stát. Ten nebyl mezinárodně uznán žádným jiným státem. Hnutí je známé svou přísnou interpretací islámu a islámského práva šaría a je nechvalně proslulé násilím páchaným na obyvatelstvu. Perzekucím ze strany organizace čelí především příslušníci neislámských náboženských menšin a šíitští muslimové. [38] Cílem uskupení je obnovit chalífát, a to na území, které bylo kdysi pod muslimskou nadvládou. Tento strategický cíl tedy zasahuje na území tří kontinentů – Afriky, Asie a Evropy. [38]
- **Euskadi Ta Askatasuna - Baskický stát a svoboda** (dále jen „ETA“) znamená v baskickém jazyce „Baskický stát a svoboda“. Jedná se o nacionalistickou a separatistickou organizaci založenou v roce 1959, se sídlem v Bilbau. Organizace ETA

má za dobu své existence na svém kontě téměř 40 atentátů a rozlišuje celkem 4 taktiky boje: atentáty a vraždy, dále anonymní hrozby a nakonec vyhrožování bombovými útoky a únosy. Mezi hlavní oběti patří novináři, právníci a soudci, obchodníci, podnikatelé a univerzitní profesori. [39] Konkrétní cíle organizace jsou:

- získání práva na vytvoření nezávislého Baskického státu,
 - uznání obyvatel Baskicka jako jediných, kteří mohou o tomto kraji rozhodovat,
 - amnestie všem uvězněným členům organizace i členům v exilu,
 - respekt pro "výsledky demokratického procesu v Baskicku,"
 - absolutní mír poté, co budou všechny podmínky splněny. [40]
- **Irish Republican Army – IRA - Irish Republican Army** (dále jen „IRA“) je jednou z „nejslavnějších“ evropských revolucionářských skupin. Jednalo se o první militantní pokus o získání nezávislosti na Velké Británii. Roku 1919 vznikla po té oficiálně organizace IRA. Tato organizace měla velkou prioritu osvobodit a osamostatnit Severní Irsko od Velké Británie, které bylo její stálou kolonií. Díky tomu měla IRA velkou podporu u obyvatelstva. [41]

4 APLIKACE METODY SWOT NA PROBLEMATIKU TERORISMU

V rámci metody SWOT analýzy budou zkoumány hrozby teroristických útoků v Evropě a navržena opatření pro minimalizaci problémů.

4.1 Metoda SWOT analýzy

Metoda SWOT analýzy je univerzální metodou, která je zaměřena na zhodnocování vnitřních a vnějších faktorů, jež ovlivňují úspěšnost určitého procesu. V tomto případě to jsou možné hrozby teroristických útoků v Evropě a opatření pro minimalizaci problémů. [40] Metoda SWOT zahrnuje:

- silné stránky,
- slabé stránky,
- příležitosti,
- hrozby. [42]

Základní pravidla analýzy SWOT jsou:

- zaměření na důležité informace a vyvarování se množství nepotřebných informací,
- zahrnují se do ní pouze objektivní informace,
- doporučena je i týmová spolupráce, sloužící k vytyčení podstatných informací,
- informace se pak rozdělí do čtyř skupin podle pravidla SWOT. [42]

4.2 Hodnocení váhy a faktorů

U metody SWOT jsem použil Tabulku 1. Zaměřil jsem se na bezpečnost na letištích, bezpečnostní informační službu (dále jen „BIS“), migraci a bezpečnostní složky.

Tabulka 1 Aplikace metody SWOT na terorismus [zdroj: autor]

SWOT	Silné stránky	Příležitosti
Přednosti	Bezpečnost na letištích	Bezpečnostní kontrola mimo letiště (před vstupem do letiště)
	Dostatečný počet bezpečnostních složek v EU	Připravenost bezpečnostních složek
	Nepřijímání migrační vlny lidí 3. světa v ČR	Kamerový záznam na ubytovací prostory, kde žijí lidé zemí 3. světa
	Rychlá reakce bezpečnostních složek na teroristický útok většího rozsahu	Simulované teroristické útoky většího rozsahu
Nedostatky	Slabé stránky	Hrozby
	Povolení nebezpečných pomůcek v letadle	Teroristický útok v letadle
	Nedostatečná kontrola na hranicích	Teroristický útok v daném státu
	Kontrola migrace lidí 3. světa (kdo je kdo, rozpoznání falešných dokladů)	Stavění EU k migraci
Nezkušenost bezpečnostních složek s teroristickým útokem	Teroristický útok vlka samotáře	
	Vnitřní	Vnější

Silné stránky (Tabulka 2) řeší vývoj nových metod, které jsou vhodné pro rozvoj silných stránek společnosti. [42]

Tabulka 2 Silné stránky [zdroj: autor]

Faktory	Váha	Hodnocení	Celkem
silné stránky			
Bezpečnost na letištích	0,3	4	1,2
Dostatečný počet bezpečnostních složek v EU	0,3	3	0,9
Nepřijímání migrační vlny lidí 3. světa do ČR	0,2	5	1
Rychlá reakce bezpečnostních složek na teroristický útok většího rozsahu	0,3	3	0,9
Celkem			4,0

Silné stránky:

- **Bezpečnost na letištích:** Od 11. září 2001 je bezpečnost na letištích na vysoké úrovni. V kabinovém prostoru v letadle nesmíte mít žádný ostrý předmět, láhev s vodou nesmí převyšovat objem větší než 100 ml (pouze nákup v Duty Free zóně povoluje láhev většího objemu), žádné zbraně ani obušek a pracovní nářadí.
- **Dostatečný počet bezpečnostních složek v EU:** Veškeré státy v EU mají dostatečný počet bezpečnostních složek, lze zde zařadit Policii ČR, Celní správu ČR, Bezpečnostní informační službu a Hasičský záchranný sbor.
- **Nepřijímání migrační vlny lidí 3. světa do ČR:** ČR se staví negativně k přijímání migrační vlny lidí 3. světa. Vláda nesouhlasí s názorem EU z hlediska přijímání migrantů do veškerých států EU. Je dost pravděpodobné, že teroristický útok většího rozsahu se v ČR nestal díky této příčině.
- **Rychlá reakce bezpečnostních složek na teroristický útok většího rozsahu:** Spáchání teroristického útoku na území EU vždy vyvolá rychlou reakci bezpečnostních složek. Dále se pak jedná o zvýšení bezpečnosti obyvatelstva přijetím bezpečnostních opatření v městských ulicích, zejména zvýšení bezpečnosti v místech, kde lze předpokládat výskyt většího počtu obyvatel. Jedná se o hromadné akce, například koncerty, sportovní utkání nebo zabezpečení obchodních center.

Slabé stránky (Tabulka 3) pojednávají o odstranění slabin pro vznik nových příležitostí. [42]

Tabulka 3 Slabé stránky [zdroj: autor]

Faktory	Váha	Hodnocení	Celkem
Slabé stránky			
Povolení nebezpečných pomůcek v letadle	0,2	-3	-0,6
Nedostatečná kontrola na hranicích	0,2	-3	-0,6
Kontrola migrace lidí 3. světa (kdo je kdo, rozpoznání falešných dokladů)	0,3	-5	-1,5
Nezkušenost bezpečnostních složek s teroristickým útokem	0,2	-3	-0,6
Celkem			-3,3

Slabé stránky:

- **Povolení nebezpečných pomůcek v letadle:** V letadle je stále možné používat v kabinovém prostoru hodně nebezpečných pomůcek. Jsou to především kyslíkové a plynové tlakové láhve k lékařskému použití, oxid uhličitý nepřevyšující 2,5 kg a elektronické cigarety. Všechny tyto látky mohou způsobit požár.
- **Panika lidí při teroristickém útoku většího rozsahu:** V momentu paniky se stává situace nepřehledná a chaotická, tím nastává těžší nalezení jednotlivce spáchaného teroristického útoku.
- **Nedostatečná kontrola na hranicích:** V ČR hlídané hranice enormně nejsou. To platí i u států EU. Díky tomu může případný terorista spáchat teroristický útok v daném státu.
- **Kontrola migrace lidí 3. světa (kdo je kdo, rozpoznání falešných dokladů):** Jeden z největších problémů dnešní doby. Lidé, kteří migrují ze zemí 3. světa, mají často falešné doklady s falešným věkem. Mezi lidmi jsou také ukryti teroristé a jejich migračním cílem je spáchání teroristického útoku v Evropě.
- **Nezkušenost bezpečnostních složek s teroristickým útokem většího rozsahu:** Teroristické útoky na území EU proběhly, ale musím konstatovat, že se nejedná o zkušenost bezpečnostních složek s teroristickým útokem. Jedná se hlavně o malá města.

Příležitosti (Tabulka 4) je použití silných stránek pro zamezení hrozeb. [42]

Tabulka 4 Příležitosti [zdroj: autor]

Faktory	Váha	Hodnocení	Celkem
Příležitosti			
Bezpečnostní kontrola mimo letiště (před vstupem do letiště)	0,3	3	0,9
Připravenost bezpečnostních složek	0,3	4	1,2
Kamerový záznam na ubytovací prostory, kde žijí lidé zemí 3. světa	0,1	5	0,5
Simulované teroristické útoky většího rozsahu	0,2	2	0,4
Celkem			3,0

Příležitosti:

- **Bezpečnostní kontrola mimo letiště (před vstupem do letiště):** U příležitostí jsem vybral bezpečnostní kontrolu před vstupem do letiště. Ta může být zrealizována pro občany, kteří jsou podezřelí ze spáchání teroristického útoku. Ve většině případů jsou to lidé pocházejících ze států zemí 3. světa. Je možné, že se zrychlí kontrola u hlavního odbavení.
- **Zvýšení počet pracovníků bezpečnostní informační služby:** Je to možnost, kdy se více pracovníků bezpečnostní informační služby zapojí do rozsáhlejší kontroly kvůli hrozbě terorismu na daném území.
- **Připravenost bezpečnostních složek:** Tímto se rozumí vyzkoušet, jak jsou bezpečnostní složky připravené na případný teroristický útok. Jednat se může hlavně o vlka samotáře, útok v letadle a útok na občany nacházející se ve větším davu. Připravenost může být uskutečňována 1x za rok.
- **Kamerový záznam na ubytovací prostory, kde žijí lidé zemí 3. světa:** Jedna z možností, jak je udržet ve sledování a pozornosti. Tento kamerový záznam musí odsouhlasit ubytované osoby.

- **Simulované teroristické útoky většího rozsahu v ČR:** Jedná se hlavně o měkké cíle, kde se budou odehrávat simulované teroristické útoky. Vyzkouší se rychlost, hbitost a přesnost bezpečnostních složek a také, jak zvládají případný čin.

Hrozby (Tabulka 5) vyjadřují vývoj strategií, díky nimž je možné omezit hrozby ohrožující naše slabé stránky. [42]

Tabulka 5 Hrozby [zdroj: autor]

Faktory	Váha	Hodnocení	Celkem
Hrozby			
Teroristický útok v letadle	0,2	-3	-0,6
Teroristický útok v daném státu	0,3	-4	-1,2
Stavění EU k migraci	0,3	-1	-0,3
Teroristický útok vlka samotáře	0,2	-3	-0,6
Celkem			-2,7

Hrozby:

- **Teroristický útok v letadle:** Přestože bezpečnost na letištích patří již mezi silné stránky evropského leteckého průmyslu, tak je stále možné uskutečnit v letadle teroristický útok, a to za pomoci povolených pomůcek, které ale mohou ohrožovat bezpečnost, jsou-li určitým způsobem nevhodně použity.
- **Špatně odvedená práce bezpečnostní informační služby:** Pracovník BIS nemusí mít dostatečný počet informací a také je možnost, že práci opomene.
- **Teroristický útok v daném státu:** Nesprávná kontrola na hranicích může vést k hrozbě. Kontrola na hranicích není tak enormně hlídána jako třeba na letištích.
- **Stavění EU k migraci:** ČR je členem EU, která podporuje migraci. Problémem může být schopnost teroristů ukryt se mezi lidmi a jejich následné plánování teroristického útoku v oblasti EU.
- **Teroristický útok vlka samotáře:** Jedná se o teroristu, který páchá útoky sám a není spojen se žádnou teroristickou organizací. Tento jedinec páchá činy z vlastního přesvědčení (ať už je jakékoliv) nebo se jedná o psychicky narušeného člověka.

Metoda SWOT se mimo jiné sládá z interní a extérní část a bilance. Interní část se počítá z pohledu silných a slabých stránek, zatímco extérní část se počítá od příležitostí až po hrozby. Tyto čísla se pak sečtou a tvoří celkovou bilanci těchto částí.

Tabulka 6 Interní část [zdroj: autor]

Interní část	
Silné stránky	4,0
Slabé stránky	-3,3
Celkem	0,7

Tabulka 7 Externí část [zdroj: autor]

Externí část	
Příležitosti	3,0
Hrozby	-2,7
Celkem	0,3

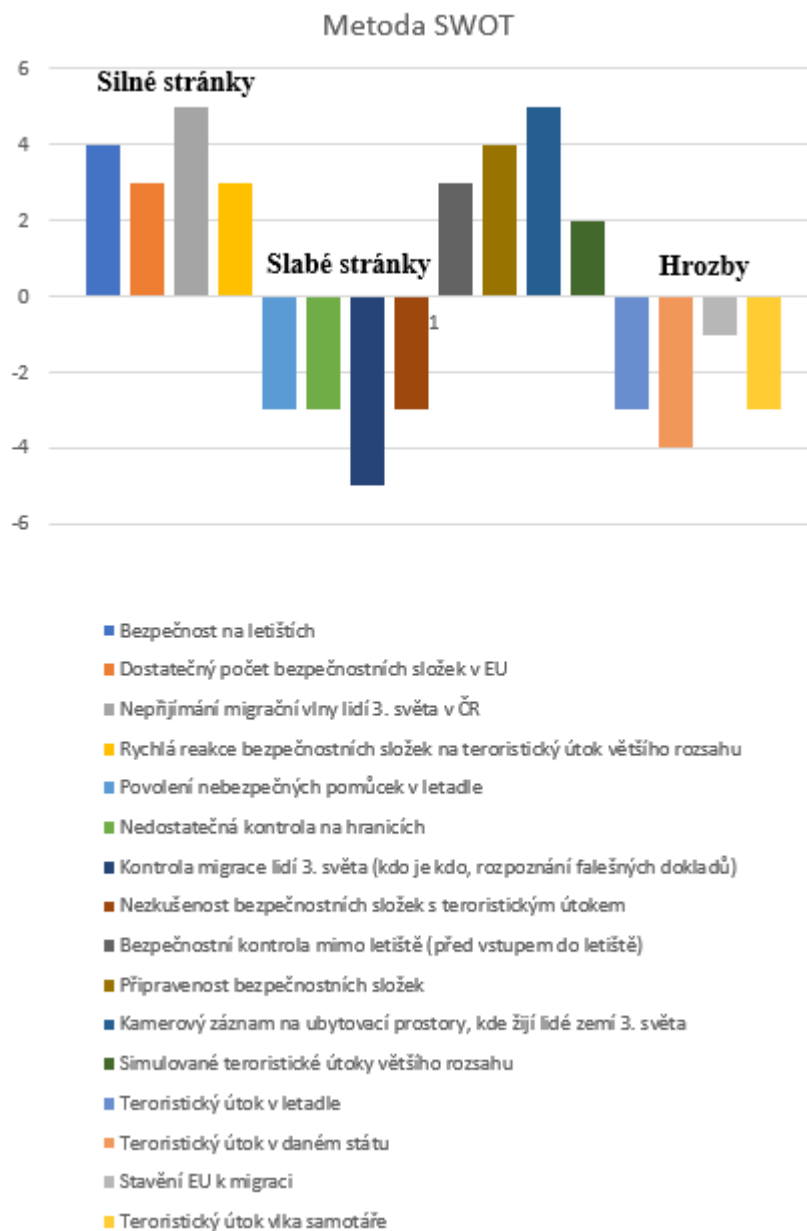
Tabulka 8 Bilance [zdroj: autor]

Bilance	
Interní část	0,7
Externí část	0,3
Celkem	1,0

4.3 Grafické vyjádření metody SWOT analýzy

Metoda SWOT má i grafické vyjádření, které jsem zde použil. Z grafu je možné vyčíst, že mezi silnými stránkami má největší hodnotu nepřijímání migrační vlny lidí 3. světa v ČR

a u příležitostí to je kamerový záznam na ubytovací prostory těchto migrujících. Ohledně slabých stránek to je hlídání migrace (falešné doklady, kdo je kdo) a u hrozeb se jedná o největší hodnotu teroristický útok v daném státu.

Obr. 1 Grafické vyjádření SWOT [zdroj: autor]

4.4 Výstup metody SWOT analýzy

Výstupem této analýzy je posouzení možných hrozeb teroristických útoků v Evropě a opatření pro minimalizaci těchto hrozeb. Řešení otázek terorismu je důležité pro občany, aby zůstali v bezpečí.

Letadlo je nejčastěji voleným dopravním prostředkem pro spáchání teroristického útoku. Z tohoto důvodu bych pro minimalizaci těchto útoků v letadle doporučil znásobit počet bezpečnostních kontrol, a to jak před areálem letiště, tak i v jeho vnitřní části.

Další významnou teroristickou hrozbou v prostoru Evropy jsou teroristické útoky v jednotlivých státech, k nimž může dojít poměrně snadno kvůli nedostačujícímu hlídání hranic daných zemí.

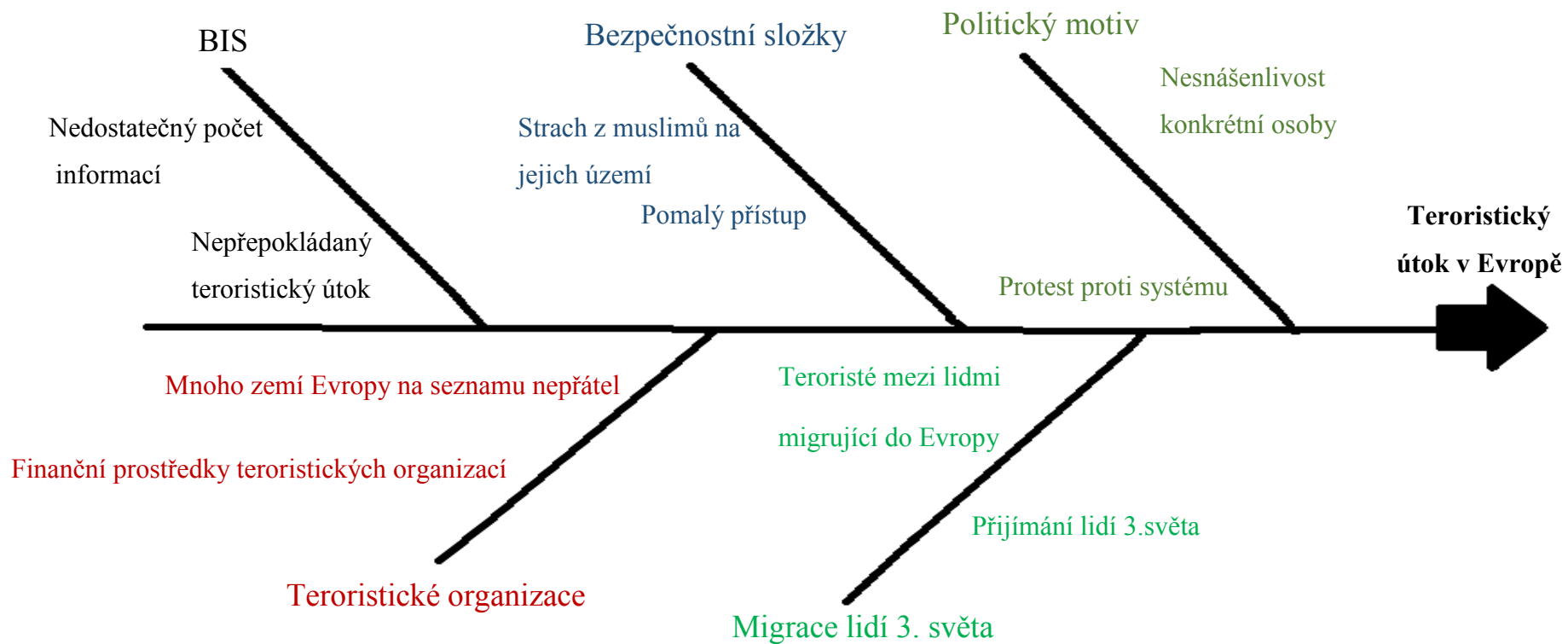
Následující hrozba teroristických útoků je pozitivní přístup EU k migraci, při které mohou být mezi lidmi také teroristé. Úřady často nepoznají falešné doklady, při kterých hrozí, že mezi migrujícími se můžou nacházet teroristé. Příležitost jsem vybral kamerový záznam, který pomůže s nalezením případného teroristy plánovaný teroristický útok na území EU.

Poslední hrozbou metody SWOT je teroristický útok vlka samotáře, který může vzniknout z díky nezkušenosti bezpečnostních složek s teroristickým útokem. V tomto případě je vhodné nasimulovat teroristické útoky většího rozsahu na území EU.

5 APLIKACE ISHIKAWA DIAGRAMU NA POSOUZENÍ RIZIK TERORISTICKÉHO ÚTOKU

Pro posouzení možných rizik teroristických útoků v Evropě jsem si zvolil Ishikawa diagram. Aplikace diagramu bude použita na teroristický útok v Evropě (obrázek 2). Pro příčiny teroristického útoku v Evropě jsem zařadil:

- BIS,
- politický motiv,
- bezpečnostní složky,
- teroristické organizace,
- migrace lidí 3. světa.

Obrázek 2 Ishikawa diagram [zdroj:autor]

5.1 Výstup z analýzy posuzování možný rizik teroristických útoků v Evropě

Výstupem z této analýzy je posuzování možný rizik teroristických útoků v Evropě a doporučení na odstranění možných rizik teroristických útoků v Evropě. Řešení problémů terorismu je zásadní pro udržení bezpečnosti občanů EU.

Mezi riziky teroristických útoků v Evropě jsem použil bezpečnostní složky, BIS, teroristické organizace a migraci. Primárním rizikem teroristických útoků v Evropě je pomalý přístup bezpečnostních složek a strach z muslimů na jejich území. Pomalý přístup bezpečnostních složek může vést k dalším útokům a k vyššímu počtu obětí. V rámci strachu z muslimů na daném území je velice časté. Nejčastěji jsou to státy Francie, Německo a Švédsko. Díky tomuto nemusí bezpečnostní složky zareagovat zavčas.

Příčinou teroristického útoku je politický motiv. Může se jednat o nesnášenlivost na konkrétní osobu nebo protest proti systému (ať se jedná o vládu, příslušné ministerstva).

Bezpečnostní informační služba je důležitá pro boj s terorismem, avšak nemusí mít vždy dostatečný počet informací, díky kterým by BIS mohla odstranit hrozby terorismu. Další hrozbou v rámci BIS je, že nepředpokládá teroristický útok v daném státu, pokud v dlouhé době předtím nebyl spáchán žádný útok většího rozsahu v oblasti Evropy.

Teroristické organizace mají své seznamy nepřátel, přičemž číslem jedna jsou zde evropské státy, proto je bohužel velmi pravděpodobné, že teroristický útok může být naplánován na území některého z těchto států. Pro obyvatelstvo těchto zemí se tak bohužel zvyšuje riziko, že právě na území jejich států může být útok vykonán. Z Evropy jsou to hlavně Francie, Německo, Velká Británie a Belgie. Dalším rizikovým faktorem pro Evropu je i skutečnost, že teroristické organizace mají často bohaté finanční prostředky, jejichž původem je nejčastěji ropa, zemědělství, výkupné za unesené osoby nebo popř. finanční dary.

V neposlední řadě je příčinou teroristických útoků v Evropě také migrační vlna, jejíž součástí jsou sami teroristé. Ti s falešnými doklady plují přes moře do Evropy, aby svůj čin mohli spáchat. Jedna z možností, jak tyto teroristy hlídat je tyto osoby pozorovat. Následným problémem je celkové přijímání lidí 3. světa státy EU.

5.2 Doporučení pro minimalizaci rizik teroristického útoku

Aby se státy EU vyvarovaly teroristických útoků v Evropě, je zapotřebí tato rizika minimalizovat a vyvarovat se jich. Bezpečnostní složky musí zlepšit přístup k případnému teroristickému útoku a vyhnout se strachu z muslimů, kteří stále mohou být potenciálními pachateli teroristických útoků.

Pokud se jedná o politický motiv, je zapotřebí změnit systém vládnutí, aby se předešlo k teroristickému útoku.

V případě teroristického útoku v sousedním státě by měla BIS daného státu reagovat co nejrychleji a snažit se svou práci plnit se stoprocentním nasazením pomocí shromažďováním informací o jež proběhlém útoku. Je dobré získávat informace o proběhlých útocích z jiných států zejména z toho důvodu, že existuje určitá pravděpodobnost, že by teroristický útok mohl proběhnout taktéž v tom konkrétním daném státě.

Co se týče teroristických organizací, tak by dále bylo dobré zamezit především financování těchto institucí, díky kterým vůbec existují. Jako nejlepší možnost bych viděl likvidaci těchto organizací v co nejkratším čase. Pokud k těmto likvidacím nemůže z nějakého důvodu dojít, je nutné přistoupit k razantnějším opatřením a zamezit tak dalším teroristickým útokům z jejich strany.

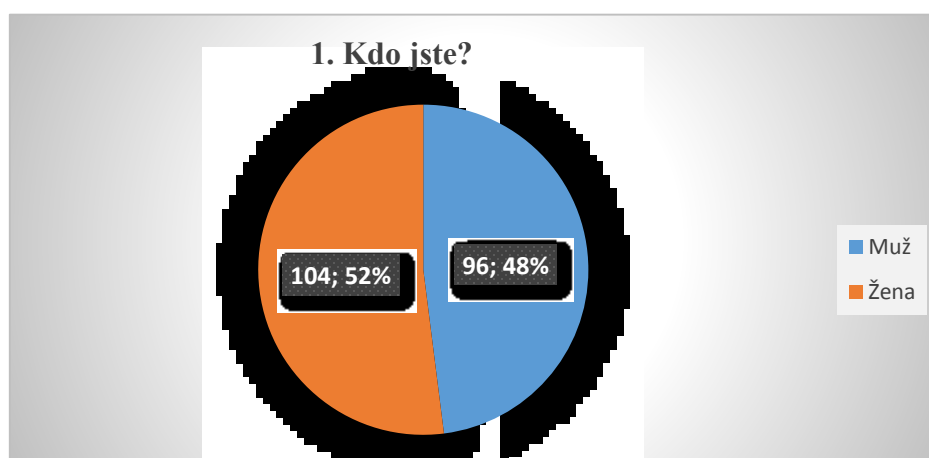
Ohledně migrace je dle mého názoru nejlepším doporučením, aby tito lidé nebyli vůbec přijímáni. Jsou potencionálními teroristy a jen těžko můžeme určit, zda migruje na území Evropy pouze za „lepší živobytím.“ Je důležité, aby tito lidé byli lépe hlídáni a monitorováni.

Je potřeba rizika spojená s migrací minimalizovat. Také je nutné, aby nevznikala rizika nová. K tomuto účelu máme BIS a bezpečnostní složky. Je potřeba, aby tyto složky byly na hrozbu terorismu upozorněny včas a správně.

6 DOTAZNÍK NA TÉMA „TERORISMUS V ČESKÉ REPUBLICĚ A V EVROPSKÉ UNII“

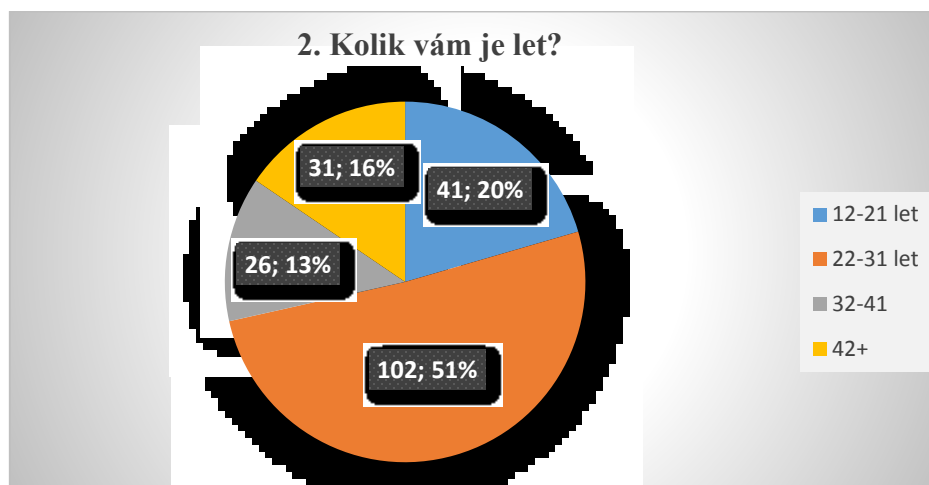
Pro splnění cílů své práce jsem si zvolil dotazníkovou metodu. Každému ze svých respondentů jsem položil vždy 11 otázek týkajících se tématu terorismu v oblasti ČR a EU. Celkem se mi podařilo získat odpovědi 200 respondentů.

Otázky v dotazníku (včetně jejich odpovědí) lze rozdělit na osobní a dále na ty, které se přímo dotýkají řešeného problému „Terorismus v ČR a EU“ (Obrázek 3 až 13).

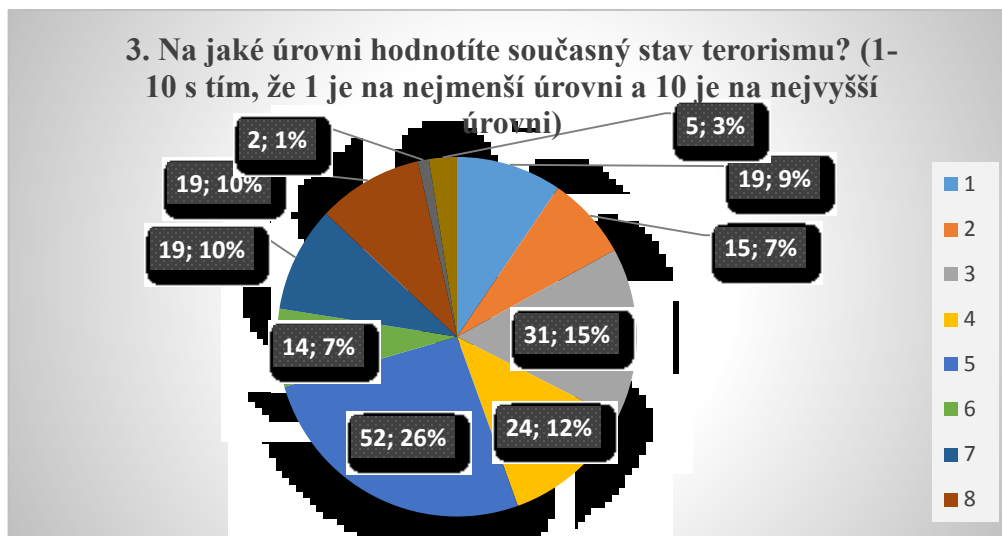
Obr. 3 Otázka dotazníku číslo 1 [43]

Otázka č. 1 zahrnovala zjištění pohlaví respondentů. Přestože graf na první pohled působí poměrně vyrovnaně, tak je zřejmé, že byly z větší části tázány slečny.

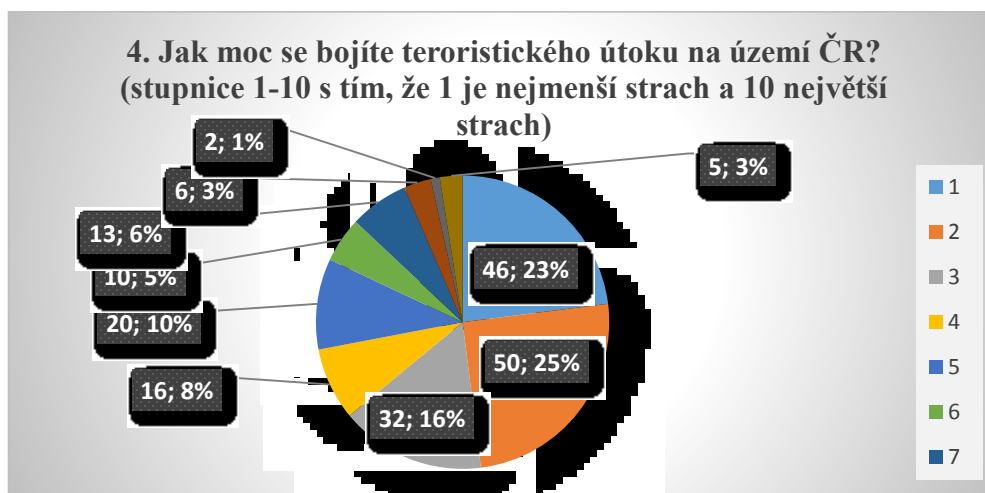
Obr. 4 Otázka dotazníku číslo 2 [43]

Další otázkou byl věk. Na můj dotazník odpovídaly věkové kategorie téměř všech generací.

Obr. 5 Otázka dotazníku číslo 3 [43]

U otázky č. 3 jsem se konkretizoval na téma „Terorismus v ČR a EU.“ Respondentům jsem položil otázku, na jaké úrovni hodnotí současný stav terorismu na stupnici 1-10 (10 je nejvyšší úroveň). Celkem 26 % odpovídajících si myslí, že úroveň současného terorismu je na čísle 5. To dokazuje, že současný stav terorismu není na tak vysoké úrovni, jak tomu bylo před lety. Dalšími častými odpověďmi byla čísla 3 a 4, které uvedlo v případě čísla tři 15 % respondentů a v případě čísla čtyři 12 %. Dalšími častými výsledky jsou čísla 1, 7, 8. Pro číslo devět odpovídalo 1 % respondentů a v případě čísla deset 3 % respondentů. Z tohoto průzkumu tedy vyvozují, že lidé hodnotí současný stav terorismu na nižší úrovni.

Obr. 6 Otázka dotazníku číslo 4 [43]

Čtvrtá otázka se zaměřovala na to, jak moc se lidé bojí teroristického útoku na území ČR. Použil jsem stupnici 1-10 (10 je největší strach). Zde je vidět výsledek, kdy nejvíce respondentů uvedlo číslo 2 (25 %) a 1 (23 %). Z odpovědí je zřejmé, že respondenti se neobávají teroristického útoku na území ČR. Je to dáno tím, že v ČR se doposud nestal teroristický útok většího rozsahu. ČR se enormně nezapojuje do války s terorismem a neakceptuje přijímání migrace lidí 3. světa.

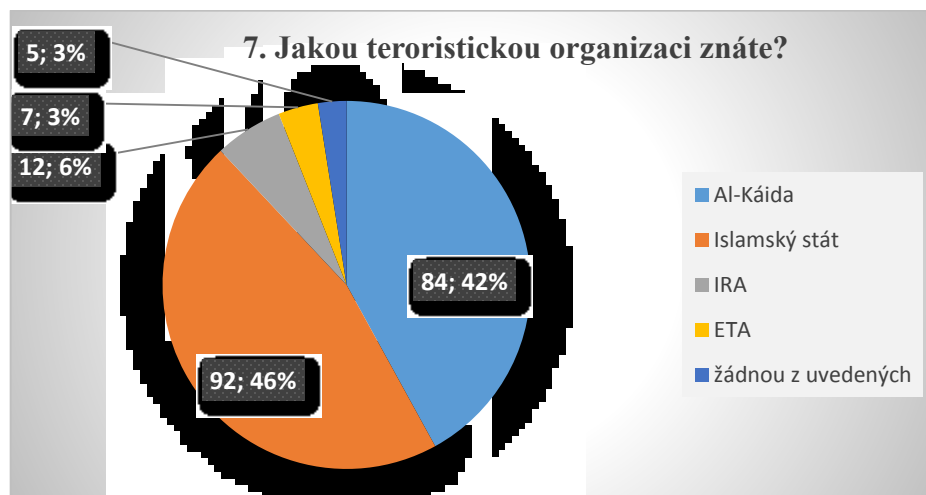
Obr. 7 Otázka dotazníku číslo 5 [43]

Otázka č. 5 se zabývala připraveností bezpečnostních složek na případný teroristický útok. Z grafu je možné vyčíst, že mezi nejčastější odpovědi patřilo „docela ano“ (44 %) a „moc ne“ (42 %). Nejasnost odpovědi vyplývá z toho, že ČR nebyla nikdy svědkem teroristického útoku většího rozsahu.

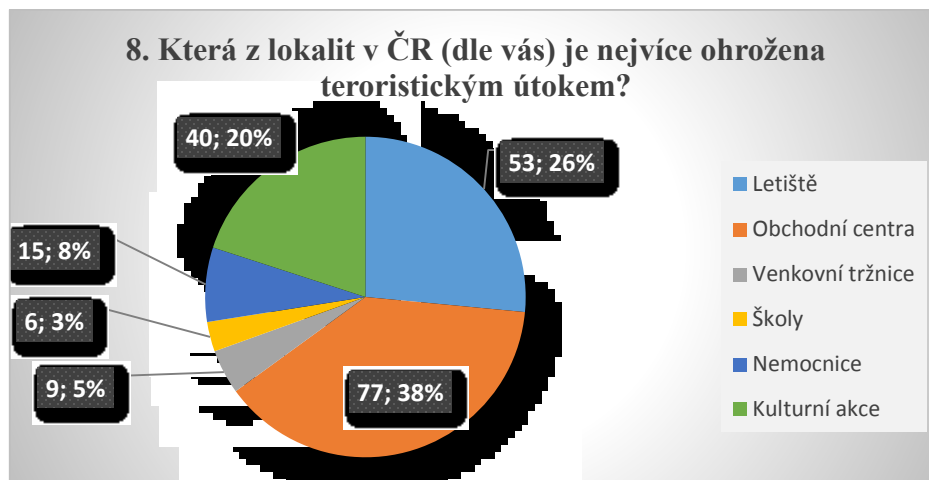
Obr. 8 Otázka dotazníku číslo 6 [43]

Šestá otázka byla směřována na teroristické útoky 21. století v Evropě - zda byly způsobeny přílivem migrace. Celkem 61,5 % odpovědí bylo pro ano. Čím je vlastně způsobeno, že se tak vysoké procento lidí rozhlo pro tuto odpověď? Je to pravděpodobně z toho důvodu, že velké množství lidí stále zastává názor, že migrace lidí 3. světa do Evropy je stále rozsáhlejší. Mnoho teroristických organizací stále sídlí v těchto státech, odkud migrace proudí.

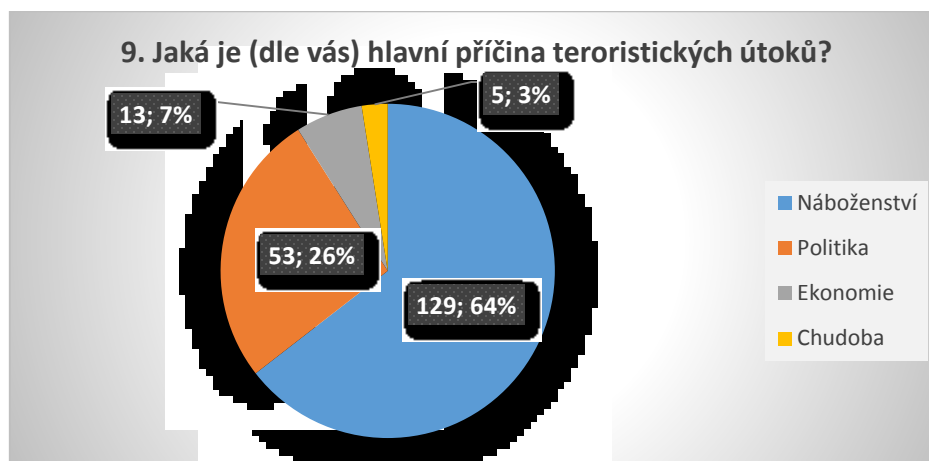
Obr. 9 Otázka dotazníku číslo 7 [43]

Značný počet respondentů v 7. otázce uvedl, že jsou pro ně nejznámější teroristické organizace tzv. „Islámský stát“ a Al-Káida. Al-Káida měla na svědomí první teroristický útok velkého rozsahu, a to dne 11. září 2001 ve Spojených státech amerických. Od té doby se začalo více mluvit o terorismu. Islámský stát je známý tím, že je hodně medializovaný. Svěřence motivuje k teroristickým útokům ve všech kontinentech světa. ETA a IRA nejsou natolik známé z důvodu nízké informovanosti občanů o daných organizacích.

Obr. 10 Otázka dotazníku číslo 8 [43]

U otázky č. 8 jsem se ptal respondentů na lokalitu, jež je nejvíce ohrožena teroristickým útokem. Nejčastější odpovědí byla obchodní centra (38 %). Zde se přikláním k téže variantě, že hlavním důsledkem této odpovědi je teroristický útok z 11. září 2001. Dále zmiňovali letiště (26 %) a kulturní akce (20 %). Letiště, stejně jako kulturní akce, zde řadili zejména z důvodu častého a velkého shromažďování lidí a navíc je lze také označit za měkký cíl.

Obr. 11 Otázka dotazníku číslo 9 [43]

U otázky č. 9 jsem se ptal na hlavní příčinu teroristických útoků. Nejčastěji bylo jako příčina těchto útoků uváděno náboženství (až 64,5 %). Teroristé často při útoku myslí na Boha a vzývají ho pokřikem: „Alláh Akbar“ (Bůh je veliký). Motivace zabíjení je velká. Na 2. místě byla často zmiňována politika (26 %). Jedná se hlavně o organizace ETA a IRA, které páchají teroristické útoky převážně z politického důvodu.

Obr. 12 Otázka dotazníku číslo 10 [43]

Zda považují respondenti terorismus za jeden z největších problémů dnešní doby, jsem se ptal u otázky č. 10. Lidé nejvíce odpovídali „asi ano“ (44 %) a „asi ne“ (30%). Lidé mají obavy a strach, že může přijít další teroristický útok většího rozsahu, buď na území ČR, nebo v Evropě, a proto nebyli zcela rozhodnuti pro jasnou a přímočarou odpověď.

Obr. 13 Otázka dotazníku číslo 11 [43]

Na poslední otázku č. 11, zda se respondenti cítí v ČR bezpečně, 90,5 % možností „ano.“ Je dokázané, že ČR patří k jedné z nejbezpečnějších zemí světa. Je také dost pravděpodobné, že odmítání přijetí migrace lidí z 3. světa udělalo své. Nezpochybnitelnou roli má v odpovědích respondentů také fakt, že v ČR k žádnému teroristickému útoku většího rozsahu zatím nedošlo.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se věnoval vybraným aspektům teroristických útoků v Evropě. V teoretické části jsem se nejprve zabýval terorismem v právních dokumentech, v odborné a populárně naučné literatuře. V této části jsem podal výčet dokumentů a literatury, doplněný o jejich charakteristiku. V další části jsem se zabýval historií evropského, islámského a státního terorismu. Následoval exkurz k motivaci teroristických útoků a zabýval jsem se také domácí, mezinárodní a subverzivní verzí terorismu, přičemž jsem se opět snažil tyto pojmy co nejlépe vystihnout. Charakterizoval jsem podoby terorismu, jakým je sebevražedný, demonstrativní či destruktivní terorismus, ale také terorismus náboženský. V rámci druhů teroristických útoků jsem uvedl například útok střelnými zbraněmi, hrozby a zastrašování, bombový útok, únosy, vraždy významných osob a další, přičemž jsem ani tyto jevy nezanechal bez stručné charakteristiky.

V praktické části jsem se zabýval posouzením současného stavu teroristických útoků v Evropě. Dále jsem uvedl cíle teroristů v evropském prostoru a také jejich motivaci v této oblasti, kdy jsem se navíc rozhodl motivaci rozdělit podle ideologie teroristických skupin. V kapitole jsem navázal tématy jako je experiment, vandalismus, zisk, afekt a získání uznání. Následně jsem vybral příklady teroristických útoků v Evropě a opět se je snažil charakterizovat. Závěrem jsem se pokusil co nejlépe vystihnout teroristické organizace podílející se na útocích v Evropě, z nichž jsem se zaměřil na ty tři, dle mého názoru, nejdůležitější – tedy na „Islámský stát“, ETU a IRU. Pro splnění cílů své práce jsem použil metodu SWOT, Ishikawa diagram a dotazník.

Metoda SWOT zahrnovala silné, slabé stránky, příležitosti a hrozby. Tyto druhy jsem charakterizoval a následně jsem vybral pojmy a taktéž jsem je charakterizoval. Z tohoto pohledu dle hodnoty a váhy jsem vypočítal interní část, extrémní část a bilanci. Grafické znázornění uvedlo největší hodnotu z každé oblasti (silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb). Následně jsem vypsals výstup z této metody. Třetí a čtvrtý cíl bakalářské práce byly splněny. Další metoda, kterou jsem použil, byla Ishikawa diagram. V jejím rámci jsem se zaměřil na hlavní příčiny teroristických útoků v Evropě, z nichž jsem taktéž vypsals výstup z metody a následné doporučení. Tato metoda mi pomohla splnit třetí cíl. Jako poslední metodu jsem si zvolil dotazník, ve kterém jsem se ptal lidí na téma „Terorismus v ČR a EU.“ Zmiňovaného dotazníku se účastnilo na 200 respondentů odpovídajících na celkem 11 otázek, směřovaných

na osobní postoje a názory daného člověka týkajících se terorismu. Druhý cíl bakalářské práce byl splněn.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. ISBN 80-902670-1-7.
- [2] EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-540-0.
- [3] ŠÁNDOR, Andor. *Jak přežít nejen teroristický útok: příručka pro každého*. Praha: Autreo, 2017. ISBN 978-80-906845-0-8.
- [4] Stručná historie terorismu. *Manipulátoři* [online]. [cit. 2020-05-22]. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/strucna-historie-terorismu/>
- [5] O terorismu s Marianem Brzybohatým. *Respekt* [online]. [cit. 2020-05-05]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/rozhovory/o-terorismu-s-marianem-brzybohatym>
- [6] Mezinárodní bezpečnost v době globalizace. *Kosmas* [online]. [cit. 2020-05-05]. Dostupné z <https://www.kosmas.cz/knihy/146756/mezinarodni-bezpecnost-v-dobeglobalizace/>
- [7] Terorismus – základní otázky trestního práva a kriminologie. *Knihy leges* [online]. [cit. 2020-05-05]. Dostupné z <https://www.knihyleges.cz/terorismus-zakladni-otazkytrestniho-prava-a-kriminologie>
- [8] Globální terorismus a radikální hnutí. *Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o.* [online]. [cit.2020-05-05]. Dostupné z <https://www.alescenek.cz/zbozi/125987/globalni-terorismus-a-radikalni-hnuti/>
- [9] Terorismus v ČR. *Kosmas* [online]. [cit. 2020-05-05]. Dostupné z <https://www.kosmas.cz/knihy/127888/terorismus-v-cr/>
- [10] Terorismus a energetika na Blízkém východě a v severní Africe, dopady pro Evropskou unii a Českou republiku. *Ústav mezinárodních vztahů* [online]. Praha [cit. 2020-0505]. Dostupné z: <https://www.umv.cz/cz-detail-226988-terorismus-a->
- [11] Hrozba radikalizace: terorismus, varovné signály a ochrana společnosti. *Grada* [online]. [cit. 2020-05-05]. Dostupné z: <https://www.grada.cz/hrozba-radikalizace-10333/>
- [12] Dějiny terorismu Kořeny války proti civilistům. *Knihy abz.cz* [online]. [cit. 2020-05-05]. Dostupné z <https://knihy.abz.cz/prodej/dejiny-terorismu-koreny-valky-proticivilistum>

- [13] Fanaticti bojovníci ve jménu Alláha: kořeny islámského teroru. *Antikvariát* [online]. Bohumín [cit. 2020-05-05]. <https://www.antikvariát-bohumín.cz/cz/knihy/nabozenstvi/islam/45167-fanaticti-bojovnici-ve-jmenu-allahakoreny-islamskeho-teroru.html>
- [14] Audit národní bezpečnosti 2016. *Vláda České republiky* [online]. [cit. 2020-05-05]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/audit-narodnibezpecnosti-151410/>
- [15] Evropská bezpečnostní strategie. *Rada Evropské unie* [online]. [cit. 2020-05-05]. Dostupné z <https://www.consilium.europa.eu/cs/documents-publications/publications/european-security-strategy-secure-europe-better-world/>
- [16] Stockholmský program. *Eur-lex* [online]. [cit. 2020-05-05]. Dostupné z <https://eurlex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3Ajl0034>
- [17] Strategie ČR pro boj proti terorismu od roku 2013. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2020-05-05].
- [18] Strategie EU pro boj proti terorismu. *Rada Evropské unie* [online]. [cit. 2020-05-05]. Dostupné z <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/eustrategy/>
- [19] Zákon č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti ČR. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2020-05-05]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>
- [20] Evropská rada. In: *Evropská rada* [online]. Brusel [cit. 2020-04-06]. Dostupné z <https://www.consilium.europa.eu/cs/>
- [21] Stručná historie terorismu. *Manipulátoři* [online]. [cit. 2020-05-22]. Dostupné z <https://manipulatori.cz/strucna-historie-terorismu/>
- [22] DAVID, Vladislav a Michal MALACKA. *Fenomén mezinárodního terorismu*. Praha: Linde, 2005. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 80-7201-524-9.
- [23] STRMISKA, Maxmilián. *Terorismus a demokracie: pojetí a typologie subverzivního teroristického násilí v soudobých demokraciích*. V Brně: Masarykova univerzita, 2001. ISBN 80-210-2755-X.

- [24] ŘEHÁK, David, Pavel FOLTIN a Richard STOJAR. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - Agentura vojenských informací a služeb, 2008. ISBN 978-80-7278-443-1.
- [25] KRULÍK, Oldřich, Ivan MAŠEK a Otakar J. MIKA. *Fenomén současného terorismu*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta chemická, 2008. ISBN 978-80-214-3600-8.
- [26] Statistika: Počty obětí teroristických útoků v západní Evropě v letech 1970-2015. *Eurodenik.cz* [online]. [cit. 2020-05-22]. Dostupné z <http://eurodenik.cz/blog/statistika-pocty-obeti-teroristickych-utoku-v-zapadni-evrope-v-letech-19702015>
- [27] KREJČÍ, Oskar. *Mezinárodní politika*. 5. upr. vyd., V Ekopressu 4. Praha: Ekopress, 2014. ISBN 978-80-87865-07-1.
- [28] Motivy terorismu. *Survival* [online]. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z <http://www.komenskeho66.cz/materialy/ocmu/teorie31.html>
- [29] ČT24. Teror v Nice. Kamion najel do lidí během ohňostroje, přes 70 mrtvých. *Česká televize* [online]. 2016-07-15, rev. 2016-07-15 [cit. 2020-01-15]. Dostupné online.
- [30] *Security magazin: časopis pro vaši bezpečnost*. Praha: FAMily media, 1994-. ISSN 1210-8723.
- [31] NOSSITER, Adam; HIGGINS, Andrew. ‘Scene of Carnage’ Inside Sold-Out Paris Concert Hall. *The New York Times* [online]. 2015-11-13 [cit. 2015-11-14]. Dostupné online. (anglicky)
- [32] BILEFSKY, Dan. Paris Theater Had Been Owned by a Jewish Family. *The New York Times* [online]. 2015-11-14 [cit. 2015-11-15]. Dostupné online. (anglicky)
- [33] *Útok v Nice: Nákladák vjel do davu lidí - 84 mrtvých a 100 zraněných* [online]. [cit. 2020-01-14]. Dostupné online.
- [34] Latest updates on France lorry attack. *BBC* [online]. [cit. 2020-01-15]. Dostupné online. (anglicky)
- [35] Terorista v Nice najel do davu s nákladním autem, zabil desítky lidí. *Aktuálně.cz* [online]. [cit. 2020-01-15]. Dostupné online.
- [36] *Norskému atentátníku zabránila ve větším vraždění dopravní zácpa* [online]. ČTK, 2011-08-01 [cit. 2020-02-08]. Dostupné online.

- [37] Manchester Arena blast: 19 dead and more than 50 hurt. *BBC* [online]. BBC, 2017-05-23 [cit. 2020-02-09]. Dostupné online. (anglicky)
- [38] WEISS, Michael; HASSAN, Hassan. *Islámský stát - uvnitř armády teroru*. Brno: CPress, 2015. ISBN 978-80-264-0883-3.
- [39] What is Eta? 2011. BBC News [online]. Europe [cit. 2020-02-08]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-11183574>
- [40] BROUČKOVÁ, Magdalena. 2009. Teroristická organizace ETA [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <http://t-e-r-o.blog.cz/0903/teroristicka-organizace-eta>
- [41] VALEŠ, Martin. 2006. IRA už není teroristickou organizací. In: Aktuálně.cz [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/ira-uz-neniteroristickou-organizaci/r~i:article:252455/>
- [42] Management mania: SWOT analýza [online]. 2016 [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/swot-analyza>
- [43] [file:///C:/Users/Sebes/Downloads/terorismus-v-cr-a-eu%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Sebes/Downloads/terorismus-v-cr-a-eu%20(1).pdf)

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

BIS Bezpečnostní informační služba

ČR Česká republika

ETA Euskadi Ta Askatasuna

EU Evropská unie

IRA Irská republikánská armáda

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Terorismus v západní Evropě 1970-2016 [26].....	26
Obr. 2 Ishikawa diagram [zdroj:autor]	42
Obr. 3 Otázka dotazníku číslo 1 [43].....	45
Obr. 4 Otázka dotazníku číslo 2 [43].....	45
Obr. 5 Otázka dotazníku číslo 3 [43].....	46
Obr. 6 Otázka dotazníku číslo 4 [43].....	46
Obr. 7 Otázka dotazníku číslo 5 [43].....	47
Obr. 8 Otázka dotazníku číslo 6 [43].....	47
Obr. 9 Otázka dotazníku číslo 7 [43].....	48
Obr. 10 Otázka dotazníku číslo 8 [43].....	49
Obr. 11 Otázka dotazníku číslo 9 [43].....	49
Obr. 12 Otázka dotazníku číslo 10 [43].....	50
Obr. 13 Otázka dotazníku číslo 11 [43].....	50

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Aplikace metody SWOT na terorismus [zdroj: autor].....	33
Tabulka 2 Silné stránky [zdroj: autor]	34
Tabulka 3 Slabé stránky [zdroj: autor]	35
Tabulka 4 Příležitosti [zdroj: autor].....	36
Tabulka 5 Hrozby [zdroj: autor]	37
Tabulka 6: Interní část [zdroj: autor]	38
Tabulka 7: Externí část [zdroj: autor]	38
Tabulka 8: Bilance [zdroj: autor].....	38